

ALEVİLERİN ÖRGÜTLENME MANZARASI
Sorunlar, İmkânlar, Arayışlar
ÇALIŞTAYI ve FORUMU

SONUÇ BİLDİRİSİ

4-5 Ekim 2025

Garip Dede Dergâhı / İstanbul

ÇALIŞTAY VE FORUMA GİDEN SÜREÇ

Alevi toplumu bugün kentsel şartların da etkisiyle dergâhlardan derneklere, vakıflardan federasyonlara uzanan zengin ve çok katmanlı bir örgütlenme yapısına sahiptir. Bu örgütlenme yelpazesi, Alevilerin hem kamusal yaşamda hem de kendi inanç ve kültür alanını kurmada aktif rol üstlenmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte Alevi örgütlenmesinin iç işleyişinde ve kurumlar arası ilişkilerde tartışılması gereken birçok başlık bulunmaktadır. Ocak geleneğinin kentsel ortamlarda sürdürülme biçimleri, yönetimlerde merkezîyetçilik, temsil adaleti, gençlerin ve kadınların karar alma süreçlerindeki yeri gibi önemli konular Alevi örgütlenmesinin önünde durmaktadır. Ayrıca, Alevi kurumlarının kamu kurumları, siyasi partiler ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla kurdukları ilişkilerin niteliği de gözden geçirmeyi gerektirmektedir. Bu tabloya alternatif oluşumların ve yerel inisiyatiflerin ortaya çıkışı da eklenince, örgütlenmeye dair kapsamlı bir değerlendirme ihtiyacı çok daha görünür hâle gelmektedir. Geçmişten beri süregelen meselelerin yanı sıra son zamanlarda Türkiye’de ve uluslararası alanda yaşanan gelişmeler de Alevi örgütlerinin ortak eylem planı oluşturmalarını ve buna paralel olarak kurumlar arası etkileşimin iyileştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bütün bu temalarla beraber, katılımcıların tespit ve önerileriyle çok daha fazlasının ele alınacağını düşündüğümüz çalıştayda, Alevi örgütlenmesinin imkânları, ihtiyaçları ve sorunlarının bütünlüklü biçimde tartışılıp bu alanın olabildiği kadar ayrıntılı bir fotoğrafının çıkarılması amaçlanmıştır. Çalıştay, Alevi toplumunun örgütlü yapısına eleştirel ama yapıcı bir katkı sunmayı ve geleceğe dönük kapsayıcı bir yol haritası oluşturmayı hedeflemiştir. Çalıştayın temel hedeflerinden biri de tartışılan başlıklar doğrultusunda Alevi kurumlarının birlikte hareket edebileceği ortak bir söz ve eylem planı geliştirmenin zeminini tartışmaya açmaktır.

Bu amaç ve hedeflerle yola çıkan Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştay ve Forumu, Akademik Düzenleme Kurulu’nun 2025 Mart ayı başında yaptığı ilk toplantıyı takip eden yaklaşık 6 aylık yoğun bir hazırlık sürecinin ardından gerçekleşebilmiştir. Bu süreçte, Konfederasyon ve Federasyon düzeyinde temsil edilen Alevi örgütleri; Alevi örgütlenmesinin köklü çatı kurumları; Türkiye ve Avrupa’dan Arap, Abdal, Çepni, Tahtacı, Türkmen, Roman vb. farklı Alevi toplulukları temsil eden dernek ve platformlar; İstanbul’daki köklü Alevi dergâhları; İstanbul’da temsilciliği/derneği/vakfı bulunan ocaklar; yine İstanbul’da bulunan bağımsız cemevleri; çalıştayda Alevi örgütlenme manzarasını tespit etmek üzere belirlenen 9 ana tema ile ilgili alanlarda çalışma yürüten akademisyen, araştırmacı, hukukçu, gazeteci, sanatçı, siyasetçi vb. aktörlerden genişçe bir listeye davet ulaştırılmıştır. Davet listesi oluşturulurken Aleviliğe, Alevilere ve Alevi örgütlenmesine bakışı ne yönde olursa olsun, çalıştay temalarına ve tartışmalarına katkısı olabileceği düşünülen bütün örgütler ve bireyler, hiçbir bireysel-kurumsal şerh düşülmeden, eşit ve şeffaf bir zeminde değerlendirilmiştir. Bu tutum ve yaklaşımın bir semeresi olsa gerektir; kurum masalarına davet ettiğimiz 30’a yakın örgüt içinde sadece bir Federasyon ve bileşeni, akademik masalara davet ettiğimiz 50’ye yakın isim içinde de sadece bir isim, niyet ya da ideolojik kaygılar gerekçesiyle çalıştaya katılmama kararı bildirmiştir. Çalıştay davetimize takvim, çalışma programı, sağlık sorunları vb. bireysel nedenlerle icabet edemeyen birkaç davetlimiz dışında, listemizin hemen tamamının olumlu yanıt vermesi, hem bu çalışmanın zamanlılığı ve gerekliliğinin hem de “Aleviler kolay kolay bir araya gelmez” önyargısının geçersiz kalabildiğinin bir göstergesi olmuştur.

Alevi toplumunun ve örgütlenmesinin güncel gündemlerinden biri, Aleviliğin ve Alevi kimliğinin ne olduğuna dair sınırlayıcı “tanımlar” ve “doğru Aleviliği” kimin temsil ettiğine dair “otorite” tartışmalarıdır. İnanç ve kültür gibi toplumun en karmaşık kurumları söz konusu olduğunda her tanım ve sınır en az bir başka unsuru dışarıda bırakacaktır. Alevi bireyler inançlarını nasıl tanımlıyor, nasıl hissediyor, nasıl yaşıyor olursa olsun, Alevi toplumu ve örgütlenmesi özünde insanlığı merkeze alma; hakikat arayışı; kadın-erkek eşitliği; doğaya, emeğe ve yaşama saygı; adalet ve eşitlik; rıza ve paylaşımcılık; hoşgörü ve çoğulculuk gibi belli toplumsal, kültürel ve politik değerlerde ortaklaşır. “Yol bir, süre bin bir” anlayışı, Aleviliğin farklı inanç yorumlarını, dillerini, hallerini, ritüellerini ve yaşam biçimlerini bir zenginlik olarak görmesini sağlamıştır.

Alevi örgütlenmesinin tarihsel birikimi de bu değerlerle uyum içindedir: “El ele, el Hakk’a” düsturuyla dayanışmayı, bağımsızlığı ve birliği bir arada yaşatmış; bireyin özgürlüğünü, toplumsal sorumlulukla dengede tutmayı başarmıştır. Bugünün Alevi toplumu ve kurumları için bu tarihsel miras, sadece geçmişin bir hatırası değil, ortak geleceği kurarken de yol gösterici bir aynadır.

“Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştay ve Forumu”na kaynaklık eden düşünce, herhangi bir biçimiyle “Alevilik nedir?” esaslı tartışmalara kapı aralayacak; Aleviliğin kadim inanç, kültür ve toplum değerlerini tartışmaya açacak; Aleviliğe dair tarihsel-teolojik tezleri tekrar edecek bir zeminden uzaktır. Bu konu ve tartışmalar çalıştay gündemine alınmamış; çalıştay ve forumda, Aleviliğe yaklaşımları ve Alevilik tanımları ne olursa olsun, Alevi örgütlerinin iç yapılanmasında, Alevi kurumlar arasında, Alevi örgütleri ile bürokratik ve siyasal yapılar, diğer demokratik kitle örgütleri arasında kurulan/kurulmayan ilişkiler konusunda yaşadıkları sorunların; Alevi örgütlenmesinin kimlikten toplumsal değişime, hukuktan siyasete, diplomasiden akademiye, medyadan kültür-sanat alanına pek çok başlıkta geldiği noktanın ve geleceğinin masaya yatırılması, bunlara ilişkin tespit ve önerilerin paylaşılması amaçlanmıştır.

Yukarıda özetlenen amaç ve içerikle sınırlı olarak, uzun ve titiz bir hazırlık sürecinin ardından vücuda getirilen **Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştay ve Forumu**; Alevi Bektaşî Federasyonu, Alevi Kültür Dernekleri, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu, Demokratik Alevi Dernekleri, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, Garip Dede Dergâhı Vakfı, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Türkiye Alevi Federasyonu ortaklığında, **4-5 Ekim 2025** tarihlerinde, İstanbul’da, **Garip Dede Dergâhı**’nda gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayın birinci günü gerçekleşen sabah oturumlarında, Türkiye ve Avrupa’dan 1 Konfederasyon, 6 Federasyon, 3 çatı örgüt, 7 Dergah/Ocak, 2 Cemevi ve 7 farklı dernek/vakıf olmak üzere toplamda 26 Alevi örgütünün başkan, yönetici ya da temsilcilerinden 54 kişi; öğleden sonra oturumlarında ise 20 akademisyen, 6 araştırmacı-yazar, 5 gazeteci, 4 politikacı, 2 hukukçu-yazar ve 4 sanatçı olmak üzere toplam 41 kişi katılımcı olarak yer almıştır. Moderatör ve raportörler haricinde, ilk gün oturumlarında toplam 95 kişi çalıştay temalarına dair çalışmalara doğrudan katkı sunmuştur. Bu oturumlara etkinlik davetini kabul eden ama öngörülemeyen bireysel nedenlerle katılamayan 5 isimden çalıştay temasına dair katkılar sonradan yazılı olarak alınacaktır. Onlar da dâhil edildiğinde Alevilerin örgütlenme manzarasına ilişkin belirlenen 9 ana tema etrafında 100 kişinin görüşlerini doğrudan dinleme, okuma ve değerlendirme imkânı sağlanmıştır. İkinci gün, açılış konuşmasıyla beraber 24 kişinin söz aldığı Forum oturumunda, çalıştay temalarının yanı sıra Alevilerin ve Alevi örgütlerinin başkaca sorunlarına dair de görüş ve öneriler dinlenmiştir.

Katılan ve destek olan örgüt sayısı, doğrudan çalışma ve tartışmalara katkı sunan katılımcı sayısı ve ele alınan temaların çeşitliliği düşünüldüğünde **Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştay ve Forumu**, Alevi örgütlenmesine dair son yıllarda gerçekleşen en kapsamlı ve önemli etkinliklerden biri olmuştur. Yoğun bir hazırlık çalışması ve ortak emekle var edilen bu Çalıştay, etkinlik süreci ve sonrasında alınan yorum ve değerlendirmelerden çıkardığımız üzere, sadece son yılların değil, 1960’lı yıllardan beri Alevi hareketinin “sıçrama noktaları” olarak anılan önemli etkinlikler listesine eklenmiş, Alevi hareketinin büyük buluşmalarından biri olarak şimdiden sahiplenilmiştir.

İki gün boyunca, 9 ayrı çalışma masası, bir özel oturum ve bir açık forumda dile getirilen görüşler Alevi örgütlerinin doğrudan kendi temsilcilerinin deneyimleri ile Alevilik çalışmaları alanında, çalıştay temasıyla bağlantılı konularda uzmanlaşmış akademisyen, araştırmacı, gazeteci, politikacı ve sanatçıların bilgi birikimini bir araya getirmiştir. Çalıştay ve Forum, katılımcıların teorik ve pratik birikimini bir araya getirmenin yanında hem kuşaklar arası hem coğrafi/mekânsal çeşitliliği buluşturan ve yansıtan bir iletişim zemini de sağlamıştır. İçinde bulunduğumuz çağın ihtiyaçlarını dile getiren 20’li yaşlardaki gençlerimiz ile biriktirdiği tecrübeleri paylaşan daha eski kuşaklardan konuklarımız aynı masada benzer sorunlara çözüm üretmeye çalışmıştır. Benzer biçimde, Türkiye ve

Avrupa'nın metropollerinden, büyük şehirlerinden gelen katılımcılarımız olduğu gibi farklı coğrafi bölgelerden, daha küçük yerleşim yerlerinden Alevi örgütlü mücadelesine katkı sunan katılımcılarımız da olmuş, her birinin düşünceleri çalışma masalarında bir arada konuşulabilmiştir. Uzun yıllardır Alevi toplumu ve hareketi içinde "sesinin daha az duyulduğu" düşünülen farklı Alevi toplulukları, daha yaygın ve güçlü örgütlenme ağına sahip kurumlarla yan yana gelmiştir. İnanç hizmetlerinin, siyasi ve kültürel haklar mücadelesinin, hukuk sorunlarının, farklı kimlik gruplarının, alternatif yapılanmaların öne çıktığı örgütler, ortak soru ve temalar etrafında buluşmuştur. Bütün bu yönleriyle Çalıştay, Aleviliğin en temel özdeyişlerinden olan "yol bir, süre bin bir" sözünün hakkını veren, Alevilerin hemen bütün bakış, yaklaşım ve renklerini bir araya getiren bir buluşma olmuştur.

Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştay ve Forumu, ilk somut meyvesini, 4 Ekim oturumlarının 9. Masasında bir araya gelen kurum yöneticilerinin aldığı, belgesi raporumuz ekinde sunulan çok önemli bir kararla vermiştir. Alevi çatı örgütlerinin başkanları, Alevi toplumunun ve örgütlerinin ortak sorun, ihtiyaç, talep ve beklentilerine cevap üretmek üzere, söz, söylem ve mücadelede birliği sağlayacak bir çatı yapılanması olarak **Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisi**'nin kurulmasını önemli fikirlerden biri olarak tartışmıştır. Bir ortak *Temsilciler Meclisi* fikri, şüphesiz, örgütlerin kendi içinde demokratik mekanizmaların güçlendirilmesi ve genel olarak siyaset kurumu ve siyasal yapılarla ilişkilerde sınırların ve ilkelerin belirginleştirilmesiyle daha etkili bir zemine taşınacaktır. Bu yönde adımları geliştirmek ve Meclisin kuruluş ve işleyiş sürecini somutlaştırmak adına, 2025 Aralık ayında, İstanbul'da, Türkiye'nin ve dünyanın dört bir yanındaki Alevi örgütlerinin, inanç önderlerinin, akademisyenlerin, gazeteci, politikacı ve sanatçıların katılacağı **Büyük Alevi Kurultayı**'nı toplamak için Çalıştay Düzenleme Kuruluna tavsiye kararı sunulmuştur. Alevi hareketinin 1994 ve 2007-2008'deki deneyimlerinin ardından, geldiği noktada çok geniş bir toplamını temsil eden kurumlarca, yeniden birlik adına attığı bu büyük adım, çalıştayın yarattığı etkiyi ve heyecanı bir kat daha artırmıştır. Zaman zaman bir sorun gibi ele alınan, Alevi hareketinin çok parçalı yapısına dair söylemlere karşı, ortak söz ve eylem birliğini sağlama, geniş bir temsilde buluşma yönünde hem Alevi örgüt temsilcilerinin hem Alevi toplumun beklentilerini güçlendiren bir yola girilmiştir.

Akademik Düzenleme Kurulu adına, bu çalıştayın gerçekleşmesinde maddi-manevi desteğini esirgmeden özveriyle hareket eden Düzenleyici Kurumlarımıza; çalıştayda başkanları, yöneticileri ve temsilcileriyle bulunup tartışmalarımızı zenginleştiren, ufkumuzu açan bütün Alevi örgütlerine; çalıştayın teknik, fiziki, lojistik organizasyonunda neredeyse bütün yükü ve emeği sırtlanan raportör arkadaşlarımıza; çalıştaya ev sahipliği yapan Garip Dede Vakfı'na ve bütün Vakıf emekçilerine; görüş, tespit ve önerileriyle masa temalarına katkı sunan, fikirleri ve varlığıyla çalıştayımıza güç ve değer katan bütün katılımcılarımıza; hasılı bu büyük buluşma ve deneyimde rolü, katkısı ve emeği kayda geçen herkese teşekkürü borç biliriz.

Çalıştay ve Forum'un ilk somut çıktısı olarak, çalışma masalarında ve diğer oturumlarda uzlaşılan ortak sonuçların "özet raporu" ile her bir masa oturumundan elde edilen ortak tespit ve öneriler aşağıda paylaşılmıştır. Çalıştay oturumlarında yer alan bütün katılımcıların sunumları, ortak temalar etrafında geliştirilen tespit ve öneriler ile detaylı çalıştay raporunu içerecek olan "Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştay ve Forumu Kitapçığı"nın 2025 yılı içerisinde tamamlanması ve 2026 yılı başlarında yayımlanması planlanmaktadır.

Kamuoyuna saygılarımızla duyururuz.

(Düzenleyici Kurumlar Adına)
Akademik Düzenleme Kurulu

Dr. Fikriye Yücesoy Dr. Gözde Orhan
Doç. Dr. Mehmet Ertan Doç. Dr. Cemal Salman
Prof. Dr. Şükrü Aslan

ALEVİLERİN ÖRGÜTLENME MANZARASI ÇALIŞTAYI ORTAK ÇIKTILARI

4 Ekim 2025 tarihinde gerçekleştirilen çalıştayda kurulan 9 ayrı masa ve 1 özel oturumda bir araya gelen Alevi örgütlerinin başkanları, yöneticileri, temsilcileri ile fiilen Alevi örgütlerinde görevi olmayan ama ilgili alanlarda emek veren akademisyen, araştırmacı, yazar, sanatçı, politikacı, gazeteci ve hukukçulardan oluşan 95 katılımcının sunumları, tespit ve önerileri arasından ortak bir zeminde buluşanlar aşağıda, dört başlık altında, “ortak çıktılar” olarak özetlenmiştir. Temel çıktılarının ardından, her bir masada ortaklaştırılan notlar, yine kısaca özetlenerek ekte sunulmuştur:

Mevcut Örgüt Yapıları

Alevi örgütlenmesinin günümüze yansıyan birçok sorununun kaynağında, Alevi inanç, kültür ve geleneğini yüzyıllarca ayakta tutan “ocak” yapılanmasının geçtiğimiz yüzyıl ortalarında başlayan kırdan kente göçlerle çözülmesi yatmaktadır. Ocak ağının çözüldüğü kentsel ortamda kurulan dernek ve vakıflar 1990’lardan itibaren Alevilerin örgütlenmesinde belirleyici bir rol oynamaya başlamıştır. Alevi hareketinin dernekler üzerine bina edilmesi geleneğin kurumsal yapısında bir savrulma olarak değil, yeni sosyo-politik bağlamda ortaya çıkan yeni imkanlar ekseninde düşünülmelidir. Alevi dernek ve vakıfları, hem Alevi geleneğinin kentsel alanda yeniden üretiminde ve hem de Alevilerin siyasi temsilde önemli roller üstlenmişlerdir. Ancak yüzlerce yıllık ocak sistemiyle karşılaştırıldığında sadece onlarca yıllık tarihi olan Alevi dernek ve vakıflarının pek çok sorun alanıyla sınırlılığı ve geliştirilmesi gereken eksiklikleri olduğu da ortadadır.

Alevi kurumlarının temel eksikliklerini üç ana başlık altında toplamak mümkündür: (1) **Kurumsallık** (2) **Şeffaflık ve hesap verebilirlik**, (3) **Kapsayıcılık**. Alevi örgütlerinin kurumsal kapasitesinin düşüklüğü, örgütlerin hem iç işleyişinin hem de kamu kurumları ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerinin kişisel ilişkiler üzerinden yürütmesine sebep olmaktadır. Kurum içi ilişkilerde şeffaflığın eksik olması ve kurum yöneticilerinin hesap verebilirliğinin aksamaması ise Alevi örgütlenmesinde demokrasinin işlerlik kazanmasını sekteye uğratmaktadır. Alevi örgütlerinin kapsayıcılığının düşük olmasıysa kadınların, gençlerin ve Abdal/Roman gibi etnik grupların Alevi hareketi içindeki temsillerini güçleştirmektedir.

Her üç sorun başlığı da birbiriyle yakından alakalıdır. Alevi kurumları eğer siyasal sistemden eşitlik talep ediyorsa bu eşitliği kendi kurum içi ilişkilerinde de tesis etmek, eğer ülke demokrasisine katkı sunmak istiyorsa kurum içi demokrasilerini geliştirecek mekanizmalar üzerine eğilmek zorundadır. Bunun için ilk elde üzerinde düşünülmesi gereken ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- Özellikle inanç hizmetlerinin yürütülmesi ve bu alandaki talep ve ihtiyaçların karşılanması konusunda, günümüz Alevi örgütlenmesi Alevi inanç, kültür ve toplumu için yüzyıllarca belkemiği rolü üstlenmiş **ocak sisteminin değer ve deneyimlerinden yararlanmalıdır**.
- Örgütlerde, her aktörü oyuna katmak, eşit düzeyde temsili güçlendirmek gerekir. Alevilik yolda birdir; ancak süre, anlayış ve söyleyişte farklı Alevilikler vardır. **Çoğulluk** herkesi özne olarak kabul etmekten geçer. Bu bağlamda inanç, ritüel, etnisite, kuşak, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim vb. kaynaklı farklılıklar, mekânsal aidiyetler eşit düzlemde ciddiye alınmalı, saygı görmeli ve temsil edilmelidir.
- Tüm Alevi inanç mekânlarını genç dostu, kadın dostu, yaşlı dostu, çocuk dostu, engelli dostu, cümle canlının kendini evinde hissettiği mekânlar olarak düzenlemeye çaba harcanmalıdır. Bunun için uzmanlarla ve konunun muhataplarıyla çözümler aramak gerekir.
- Alevi kurumlarında **kadınlar** genellikle görünmez alanda kalmıştır. Alevi kurumları, kadınların özneleştiği bir yapıya kavuşturulmalı, örgütlenmede kadın temsiline eşitliği için daha fazla inisiyatif alınmalı ve kanıksanmış ataerkil usullere yönelik eleştirel tutum benimsenmelidir.

- Tüm Alevi örgütlerinin tüm karar mercilerinde **gençler** mutlaka yer almalıdır. Bu temsil alanı sembolik değil gençlerin nüfustaki ağırlıklarına uygun şekilde somut, güçlü ve yetkili olmalıdır.
- Alevi toplumu dışında görünmez kılınan yahut ötekileştirilen, Alevilerin kendi içinde de daha az görünür olan, yer yer kimi Aleviler ya da örgütlerince **ötekileştirilen topluluklarla iletişimi güçlendirmenin** yolları aranmalıdır. Mevcut Alevi örgütlenmesi içinde görünürlüğü ve bilinirliği daha az olan Roman, Abdal, Arap, Tahtacı, Çepni ve benzeri Alevi toplulukların Alevi temsilde yer almaları, söz sahibi olmaları için çaba gösterilmelidir
- Alevi hareketinin kendisi gibi kimliklerinden dolayı dışlanan sınıfsal, etnik ve toplumsal cinsiyet temelli hareketlerle; demokratikleşme, laiklik ve özgürleşme mücadelesi yürüten kitle örgütleriyle; doğanın-ekolojinin-cümle canlının korunmasına yönelik **diğer hareketlerle bağı**nı güçlendirmesi gerekmektedir.
- Aleviler bugün Türkiye sınırları içinde ve dışında, Avrupa'dan diğer kıtalara dünyanın pek çok bölgesinde, küçük köy ve kasabalardan metropol ve megapollere, çok farklı ölçeklerde, farklı coğrafi, toplumsal, ekonomik ve siyasal şartlar altında örgütlüdür. Bu çeşitliliği göz önünde bulundurarak, **yerel dinamiklere özgü farklılıkları gözetken örgütlenme** yöntemleri ve modelleri üzerinde düşünölmeli ve çalışılmalıdır.
- Esasen Aleviler örgütlenmeyle ilgili bir yol arayışındadır ve bu süreçte gerilimler olması normaldir. Bugünün dünyasında dikey örgütlenme yerine, geleneğe de uygun olan **yatay örgütlenme modellerinin geliştirilmesi** gerekir. Delegelik sistemi mutlaka kaldırılmalıdır. Bütün Alevi süreklilerin ve grupların Alevi örgütlerinde temsil edilmesi sağlanmalıdır.

Çatı/Meclis/Birlik

Alevi örgütlerinin, kendi aralarındaki farklılıklar bir tarafa, Alevilerin ortak sorun, ihtiyaç ve taleplerinde söz ve eylem birliğini sağlamak adına bir ortaklaşma zemini şarttır. Alevi toplulukları veya örgütleri inanç alanında farklı anlayış ve pratikler benimsemiş olsalar da Alevileri ilgilendiren toplumsal ve hukuki konularda bir araya gelmenin yollarını aramak zorundadır. Bu nedenle, teolojik farklılıklar üzerinden bir birlik arayışına girmek yerine, sosyo-politik düzlemde tüm Alevi inanç ve yol erkânlarının kendini ifade edebileceği, katılımcı ve kapsayıcı bir çatı birlik oluşturmak hem mümkün hem de değerlidir. Kurumların bir çatı örgüt oluşturmaları kendi kurumsal varlıklarının sonu anlamına gelmemelidir. Alevi kurumları kendi tüzel kişiliklerini koruyarak bu çatı birliğin bir parçası olabilmelidir. Bu çatı, Türkiye ve dünyadaki Alevi kesimleri genel olarak kapsayacak biçimde inşa edilmelidir, bu nedenle de oluşumu ve ona yön verecek ilkeler bütün Alevi kurumlarında ve kurumları bir araya getiren zeminlerde tartışılmalıdır. Bir **Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisi** bugünün çoğul Alevi örgütlenmesine uygun bir model olacaktır.

Dış Yapılarla İlişkiler/Yeni Yapılar-Birimler/Yeniden Yapılanma

Alevi hareketi eşitliği bir talep haline getirerek kamu otoritelerinin kendilerini Alevi olmayanlarla eşit görmesini beklememelidir. Alevi hareketi eşitmiş gibi davranarak gücü kendi eline almalı, siyasal bir kopuş yaratarak özneleşmelidir. Bu özneleşmenin yollarından biri de Alevi hareketinin kurumsallaşma kapasitesini geliştirecek kurumların inşası ve bu kurumlara yön verecek ilkelerin tespitinden geçmektedir. Bütün bu kurumlar ise oluşumu ihtiyaç haline gelen çatı örgütlenmenin, *Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisinin* altında inşa edilebilir. Bu bağlamda geliştirilebilecek kurumlar şu şekilde değerlendirilebilir:

- Alevi kurumlarının eşit yurttaşlık mücadelesi hukuki alanda yetkinleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle Alevilere ilişkin ihlallerde adım atmak, raporlar oluşturmak ve Türkiye ve dünyada ilgili süreçleri takip etmek için **hukuk kurumlarına/birimlerine** ihtiyaç bulunmaktadır.
- Alevi örgütlerinin kamu kurumları, belediyeler ve siyasal partilerle kişisellikten arındırılmış sağlıklı ilişkiler kurması ve etkili müzakereler yürütebilmesi için bu ilişkilerin yürütölmelerinden sorumlu bir **diplomasi komisyonu** oluşturulmalıdır. Diplomasi komisyonunun üyeleri

belirlenirken Alevi hareketinin geniş temsilinin sağlanmasına özen gösterilmelidir. Diploması komisyonu Alevi derneklerinin, vakıflarının ve dergâhlarının önereceği kurum temsilcileri, akademisyenler ve meslek uzmanlarından oluşmalıdır.

- Alevi hareketinin aktörlerinin kamu kurumları, siyasi partiler ve belediyelerle yürüteceği ilişkiler bir **ilkeler sözleşmesi** ekseninde yine Alevi hareketinin geniş temsiline dayanan diploması komisyonu tarafından kamuya açık bir şeffaflık içinde sürdürülmelidir. Temel ilkeler sözleşmesinin belirlenmesinde popülizmi reddeden, ortak savunma mekanizmalarını güçlendiren bir pozisyon şarttır. Yine bu bağlamda Alevilerin talep listesinin güncellenmesi, bu taleplerin tüm Alevi kurumların ortak mücadelesi ve girişimlerinin metinlerine dönüştürülmesi de bir ihtiyaçtır.
- Alevilerin geçmişte maruz kaldığı katliamların tekrar etmemesi için bu katliamlarla yüzleşmeyi esas alan bir **Yüzleşme ve Hakikat Komisyonu** kurulması talep edilmelidir.
- Günümüzde Hidroelektrik Santralleri, maden ruhsatları, tarım ve orman arazilerinin yapılaşmaya açılması gibi doğa kıyımına yol açan pek çok politik karar ve uygulama, bütün toplumun, bugünkü ve gelecek kuşakların yaşam kaynaklarına müdahale etmektedir. Doğayı bütünüyle meta olarak gören bu politikalar, doğayı kutsalının bir parçası olarak gören Alevi coğrafyalarında, aynı zamanda Alevi inanç mekânlarına, kutsallarına da müdahale etmiş olmaktadır. Bütün bunlarla mücadele etmek üzere Alevi örgütlerinin **ekoloji birimlerine** ihtiyacı vardır.
- Alevilerin medyada görünürlüğü katliamlar, şiddet olayları ile sınırlı olmamalıdır. Alevilerin temsili, iktidarın açılım dönemlerinde yansıtılmasına izin verdiği ölçüde olmamalıdır. Gerçek anlamda Alevilerin gündemlerini, taleplerini görebileceğimiz yeni bir medya yapılanması için girişimlerde bulunulmalıdır. Alevilerin kamusal görünürlüğünü ve kültürel temsilini güçlendirmek üzere bir **“ortak medya”**, alternatif örgütlenme ve ifade yolları, dijital iletişim yöntemlerinin iyileştirilmesi, kültür-sanat alanlarına ağırlık verme gibi konularda somut çalışma yürütülmelidir.

Araştırma/Hafıza/Arşiv/Enstitü

Alevilik bu coğrafyanın kadim inanç ve kültürlerinden biridir. Alevi kurumları, Alevilerin siyasi taleplerinin temsilini üstlenmenin yanı sıra Alevi geleneğinin yaşatılması, yeniden üretimi ve gelecek kuşaklara aktarımını amaçlayan kurumlar oluşturmali ve faaliyetler yürütmelidir. Bu amaçla atılabilecek adımlar şu şekilde değerlendirilebilir:

- Alevilerin akademide ve bilimsel bilgi üretimindeki yerini güçlendirmek üzere, daha önce denenip kurumsallaşamamış **Alevi Akademisi** ya da **Alevilik Enstitüsü** benzeri bir yapılanma için olgunlaşan şartlar değerlendirilmelidir.
- Alevi örgütlerinin temsil ve hitap ettikleri kitleye dair **istatistik araştırmalar** yapıp bunları yayımlamaları sadece bir gereklilik değil aynı zamanda bir sorumluluktur. Aynı şekilde Türkiye’de ve dünyada Alevi mekânlarının bir envanteri çıkarılmalı, haritalandırılmalıdır.
- Alevi edebiyatı, müziği ve felsefesi derin ve köklü bir kültürel hazine değerindedir. Bu birikimin derlenmesi, kayda alınması, arşivlenmesi, kültürün aktarımı için hayati önemdedir. Alevi örgütlerine bu tür araştırma ve çalışmaların yürütülmesinde büyük görev düşmektedir.
- Alevi hareketinin ve örgütlenmesinin kültürel hafızasını da yansıtan görseller, temsiller, semboller üzerinde çağın teknik imkânlarını da kullanarak **hafıza çalışmaları** yürütmek elzemdir. Alevi mekânlarının, kutsal sembollerinin, yayınlarının, sanat birikiminin dijital ortama aktarılması, arşivlenmesi; temel mitlere, sembollere ve temsillere ilişkin görsellerin gözden geçirilmesi ve güncel görsel tasarım imkânlarıyla yenilenmesi; ziyaret yerleri başta olmak üzere kutsal yer/mekân ağının haritalanması yapılması gereken işlerdendir.
- Aleviliğin kadim kültürel mirasına rağmen henüz bir **“modern Alevi sanatı”** kavramından bahsetmek güçtür. Bunun oluşumu ve gelişimi için şartlar ve imkânlar üzerinde düşünülmelidir. Bu amaçla Alevi örgütlerinin müzik, semah, resim kursu gibi etkinliklerin yanı sıra Alevilerin kültür-sanat alanındaki görünürlüğünü ve temsilini güçlendirmeye dönük daha kapsamlı adımlar atması beklenir.

EK -1: MASA ÇIKTILARI

MASA 1: İç Yapılanma/Örgüt İçi Temalar & Alternatif Oluşumlar

Moderatör: Gözde Orhan **Raportör:** Özge Acaray

Bağlam: Alevi hareketi toplumda daha görünür oldukça, dernekler, vakıflar ve federasyonlar gibi pek çok örgüt yapısı ortaya çıkmıştır. Bu yapılar Alevilerin hak mücadelesi açısından önemli adımlar atsa da zamanla bazı iç sorunları da beraberinde getirmiştir. Kararların hep merkezlerden alınması, tabandaki insanların yeterince söz sahibi olamaması, gençlerin ve kadınların geri planda kalması gibi problemler hâlâ devam etmektedir. Bu durumlara tepki olarak, mevcut kurumların dışında kalan, daha katılımcı, yerel ve esnek yapılar da ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yeni oluşumlar hem örgütlenme biçimleri hem de Aleviliğe bakışlarıyla farklılık göstermekte ve dışarıda kalan kesimlere seslerini duyurabilecekleri alanlar açmaktadır. Bu masa, Alevi örgütlerinin kendi içindeki sorunları konuşmak, bu sorunların nedenlerini anlamak, farklı yolları tartışmak ve daha katılımcı, kapsayıcı örgütlenme biçimleri üzerine düşünmek için bir alan açmayı amaçlamıştır.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Alevi inancı ve ibadeti her “canın” eşitliği ilkesine dayanır; Alevi kurumlarında da bu eşitlik inancın ve yolun gereğidir. Gündelik pratiklerde, fikir üretim süreçlerinde, karar alma mekanizmalarında ve yönetsel sorumluluklarda eşitlik esas tutulmalıdır. Bilhassa kadın-erkek eşitliğini, kadınların özneliğini, temsilini ve çalışma alanlarını güçlendiren politikalar yaygınlaştırılmalı ve kurumsal olarak desteklenmelidir.
- 2) Dernekler Kanunu ve genel kurumsal mevzuat ile Alevi kaideleri arasında bir açığı vardır. Alevi örgütlerinin yönetiminde resmi mevzuat kimi bakımlardan sınırlayıcı olsa da düşünce, anlayış ve işleyişte Alevi inanç ve kültürü daha esnek olmayı gerektirmekte ve buna olanak sağlamaktadır. Alevi örgütleri, yönetim ve işleyiş esaslarında dayandıkları bu inanç ve kültürün değerlerini göz önünde bulundurmalarıdır.
- 3) Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı ile ilişki ya da mesafe, Alevi çatı örgütlerinin şubeleri/temsilcilikleri, münferit kurum ya da cemevleri düzeyinde değil, Alevi örgütlenmesinin ağırlığını temsil eden kurumların birlikteliği esasında ele alınması gereken bir konudur.
- 4) Cemevleri, Alevilerin ibadethaneleridir. Cemevi yapıları, Alevi inanç ve kültürünün geçmişinde olduğu gibi bugün de birer “dergâh” işlevi görmeli, ibadethane olmanın yanı sıra kültür ve eğitim ocaklarına da dönüştürülmelidir. Alevilikte canların eşitliği ve her bir cana aynı nazarla bakma ilkesi gereği, cemevlerinde cenaze/hakka yürüme erkânı, lokma, kırk yemeği vb. hizmetler için kapı herkese açık olmalı, dezavantajlı birey ve gruplara, toplum tarafından dışlanan kimliklere bilhassa açık tutulmalıdır.
- 5) Alevi örgütleri, topluma faydalı eğitim yuvaları, kreşler, yaşlı bakım evleri, öğrencilere dönük burs ve yurt ihtiyaçları üzerinde çalışmalıdır.
- 6) İnanç pratikleri, eğitim, kurs ve diğer hizmetlere ilgi ve katılımı artırmak üzere, özellikle genç kuşakların dikkatini çekecek projeler geliştirilmeli, çalışmalarda geleneksel iletişim ve eğitim modelleri yanında dijital araçlar da kullanılmalıdır.
- 7) Aleviler içinde maddi ve fiziksel şartları, coğrafi dağılımları, temsil güçleri ya da kamusal görünürlük imkânları bakımından görece daha dezavantajlı grup ya da topluluklarla dayanışma güçlendirilmeli, bu toplulukları temsil eden örgütlere Aleviliğin temsilinde alan açılmalıdır.
- 8) Alevi örgütlerinin yayımları, birikimi ve kurumsal hafızası, dokümantasyon ve arşiv çalışmalarıyla kayıt altına alınmalıdır. Buna yönelik projeler geliştirilmeli ve desteklenmelidir.

Katılımcılar: (Kurum adları son sayfada açık olarak listelenmiştir) Aytaç Ural (PSAKD), Cemal Özdemir (ADFE), Ceren Atas (17+ Alevi Kadınlar), Gülbahar Kaplan (AKD), Halil Aslan (Gaziantep Çepnileri D.), Hatice Uzun (GADEV), Mehmet Akar (Antalya Tahtacılar D.), Metin Karışlı (AACF), Mustafa Karabudak (DAD), Nurullah Bülent Gültekin (HBVAKV), Zeynel Odabaş (ABF).

MASA 2: Alevi Örgütleri / Dergâhları / Diğer Sivil Toplum Kuruluşları Arası İlişkiler

Moderatör: Cemal Salman **Raportör:** Merve Demir

Bağlam: Alevi örgütlülüğü; köken, amaç, işlev, ilke, işleyiş ve mevzuat bakımından dergâh, dernek, vakıf, yerel-ulusal-ulusötesi federasyonlar, alternatif oluşum ve platformlar gibi farklılaşmış yapılara dayanmaktadır. Bu çeşitlilik, Alevi toplumunun ihtiyaç ve beklentilerine karşılık verme, onlara farklı temsil kanalları sunma yönlerinden olumlu karşılanabildiği gibi benzer amaç ve söylemlerle hareket eden birden fazla örgütün varlığı, kimi yapı ve kadroların emel ve ajandalarına hizmetle de itham edilmektedir. Alevi örgütleri, hem kendi aralarında hem çalışma alanlarına göre diğer sivil toplum örgütleriyle etkileşim halindedir. Bu etkileşim; ortak hareket, ayrışma ve mücadele biçimleri alabilmektedir. Bu masa, ilk elde Alevi örgütlenmesinin bütün unsurlarının aralarındaki ilişkilere dair bir tartışma yürütmeyi hedeflemiştir. Masanın bir diğer amacı da Alevi örgütlenmesinin diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerinin hangi ilke ve değerler doğrultusunda yürütülmesi gerektiğini değerlendirmektir.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Alevi örgütlenmesinin günümüze yansıyan birçok sorununun kaynağında, Alevi inanç, kültür ve geleneğini yüzyıllarca ayakta tutan “ocak” yapılanmasının geçtiğimiz yüzyıl ortalarında başlayan kırdan kente göçlerle çözülmeye başlaması ve bunun yarattığı boşluklar vardır.
- 2) Ocak ağı çözülürken, kent ortamında Alevilerin örgütlendiği dernek, vakıf gibi kurumların hem kendi içlerinde hem de benzeri örgütlerle arasında amaç, işlev ve yönetim yapısı bakımından farklılaşma ya da ayrışmalar ortaya çıkmıştır. Bunlar kısaca şöyle sıralanabilir:
 - a) Siyasi-kültürel haklar alanında mücadele eden Alevi örgütleri ile inanç hizmetleri esasında yol yürüten Alevi örgütleri doğmuştur. Bunlardan ilk grupta uzun yıllar “inanç hizmetleri” ikincil görülmüş ve ihmal edilmişken ikinci grup örgütler de siyasi-kültürel haklar mücadelesine mesafeli kalmıştır.
 - b) Dergâhlarda görece daha az hissedilmekle birlikte, Alevi dernek ve vakıflarında kurum yöneticileri ile inanç önderleri arasında temsil ve otorite tartışmaları gündeme gelmiştir. Bu tartışmalar, aynı zamanda Alevi örgütlerinin yürüteceği işler, vereceği hizmetler ve odaklanacağı amaçlar bakımından işlev, işleyiş ve hiyerarşi sorunlarını da beraberinde getirmiştir.
- 3) Alevi örgütlerinin çeşitliliği, hem Aleviliğin inanç ve toplum değerleri hem günümüz Alevilerinin ihtiyaç ve beklentileri ile uyumludur. Örgütlerin farklılaşması ve çeşitliliği bu bakımdan bir zenginliktir. Öte yandan aynı ya da benzer amaçlar, işlevler, hizmetler ve yönetim yapısına sahip örgütlerin sayısı ve dağılık görüntüsü, çok seslilik yerine “çok başlılık” algısı yaratmaktadır.
- 4) Alevi örgütlerinin temel sorunlarından biri, temsilde ve söylemde kitleselleşmedir. Örgütler üye sayıları ölçüsünde ve üyeleriyle sınırlı bir alanda değil, taşıdıkları adlar ve sorumluluk gereği bütün Alevi toplumunu temsil noktasındadırlar.
- 5) Alevi örgütlerinde çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, kadınlar ve diğer toplumsal cinsiyet kimliklerinin daha geniş temsili ve yönetime daha güçlü katılması yönünde kimi engeller ve sorunlar görülmektedir.
- 6) Örgütlerin yönetiminde ve işleyişinde; a) Kurumsallık, b) Şeffaflık ve hesap verebilirlik, c) Kapsayıcılık konusunda yapısal sorunlar vardır.
- 7) Üzerinde ortaklaşılan sorun başlıkları yanında, Alevi örgütleri;
 - a) Alevilerin hemen bütün sorun ve ihtiyaçlarına cevap verecek bir çeşitliliğe ve temsil genişliğine ulaşmıştır.
 - b) En çok 30-40 yıllık bir geçmişe sahip olmakla beraber Alevilerin çok köklü ve büyük sorunlarıyla mücadele ve baş etme yetkinliğine erişmiştir.
 - c) Sadece Alevilerin sorunları konusunda değil demokratikleşme, özgürleşme, eşitlik arayışında, toplum ve doğaya dair pek çok konuda demokratik kitle mücadelesinde tartışılmaz bir rol üstlenmektedir.

- d) Bütün çeşitliliği ve farklılaşmalarına rağmen, çok yönlü siyasal ve toplumsal baskı karşısında ortak söz üretebilme ve söyleyebilme olgunluğunu haizdir.
- e) Eşitlikçilik, özveri ve dayanışma hem örgütlerin hem örgüt emekçilerinin ortak, güçlü değerleri olmayı sürdürmektedir.
- 8) Alevi örgütlenmesinin özellikle inanç hizmetleriyle ilgili sorunlarının çözümünde ocakların ve ocak yapılanmasına rolü, çağın şartlarına uygun olarak yeniden değerlendirilmelidir. Bu konuda aşağıdaki üç yolun ihtimal ve imkânları tartışılmalıdır:
- a) Alevi örgütlenmesi, çağa uyarlanmış bir ocak modeline dayandırılabilir.
- b) Hak mücadelesi yürüten örgütlere ocak yapısı ve temsilcileri entegre edilebilir.
- c) Ocaklarla hak mücadelesi yürüten örgütlerin sınırları belirlenleştirilebilir.
- 9) Özellikle siyasal-kültürel hak mücadelesini öne çıkaran Alevi örgütlerinde, örgütlenmenin ilk döneminde ihmal edilen inanç hizmetleri ve diğer sosyal ihtiyaçlar için daha çok alan açılmalıdır.
- 10) Alevi örgütlerinin, kendi aralarındaki farklılıklar bir tarafa, Alevilerin ortak sorun, ihtiyaç ve taleplerinde söz ve eylem birliğini sağlamak adına bir ortaklaşma zemini şarttır. Bu zemin; iletişim ağı, koordinasyon merkezi, konfederatif yapı, ortak çatı örgüt ya da temsilciler meclisi yapısında olabilir. Bunun yöntem, biçim ve ilkeleri bütün örgütlerde ve örgütlerin bir araya geldiği zeminlerde tartışılmalıdır.
- 11) Alevi örgütleri; demokratikleşme, laiklik, kadın ve ekoloji mücadelesi başta olmak üzere toplum ve doğa mücadelesi yürüten demokratik kitle örgütleriyle daha etkin işbirliği yürütmeli, bu tür örgütlerde daha aktif yer almalı, gerekirse temsilciler bulundurmalıdır.

Katılımcılar: Binali Doğan (Erikli Baba V.), Dursun Aydoğdu (ADFE), Eren Yıldırım (HBVAKV), Fatoş Dalkara (AKD), Gülsev Kaya (PSAKD), İbrahim Karakaya (ABF), Kazım Yaman (Baba Mansur V.), Maksut Demir (AABK), Rıza Eroğlu (AACF), Sevim Yalıncağolu (Yalıncağ Sultan AKD), Veli Büyüksahin (GADEV), Veli Er (DAD)

MASA 3: Kamu Kurumları, Belediyeler ve Siyasi Partilerle İlişkiler

Moderatör: Mehmet Ertan

Raportör: Ulaş Topdağ

Bağlam: Alevi hareketinin kurumsal varlığı ve eşit yurttaşlık talebi, hareketin doğal olarak kamu kurumlarıyla, siyasi partilerle ve belediyelerle ilişkiye girmesini zorunlu kılmaktadır. Alevi hareketi, Alevi toplulukların taleplerini oluşturmakta ve bu talepler doğrultusunda siyasi partilerle görüşmeler yapmakta, belediyelerden hizmet almakta ve kamu kurumlarıyla müzakere süreçleri yürütmektedir. Siyasi parti, belediye ya da kamu kurumlarının sahip oldukları hukuksal/resmi mevzuatları ve ekonomik güçleri söz konusu tüzel kişilikler ile Alevi örgütleri arasında asimetrik bir ilişki yaratabilmektedir. Bu nedenle de Alevi hareketinin kendi kurumsal mekanizması dışındaki kamu tüzel kişilikleriyle girdiği ilişkide üzerinde hareket edeceği temel prensiplerin netleştirilmesi, kamu kurumlarıyla kurulacak ilişkinin mesafesinin belirlenmesi açısından da hayati önem taşımaktadır. Bu masa, Alevi hareketinin aktörlerinin kamu kurumları, belediyeler ve siyasi partilerle yürütecekleri müzakere ve mücadele süreçlerinin temel parametrelerini tartışmayı amaçlamaktadır.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Alevi hareketinin kamu kurumları, belediyeler ve siyasi partilerle yürütecekleri müzakerelerde öne çıkması gereken temel talepler tartışılmış, şu talepler ön plana çıkmıştır:
 - a) Cemevlerinin ibadethane statüsünün tanınması ve buna bağlı elektrik, su, doğalgaz vb. giderlerde ibadethanelere sağlanan hakların uygulanması.
 - b) Zorunlu din dersi uygulamasına son verilmesi.
 - c) Kamu personeli alımında ayrımcılığa karşı etkin önlemler ve denetimlerin yapılması.
 - d) Alevi toplumuna yönelik nefret söylemi ve nefret suçları için cezasızlık politikasının sona erdirilmesi.
 - e) Kültürel ve inançsal mirasın korunması için Hacı Bektaş Dergâhı gibi mekânların Alevi kurumlarının denetimine bırakılması.
 - f) Alevi-Bektaş topluluklarının kutsal mekânlarına, inanca ve/veya toplumsal hafızaya zarar verecek maden, kamulaştırma, köy boşaltma vb. tutumların sona erdirilmesi.
- 2) Alevi örgütlerinin kamu kurumları, belediyeler ve siyasi partilerle sağlıklı ilişkiler kurması ve etkili müzakereler yürütmesi, örgütlerin kurumsallaşma kapasitelerinin artırılmasını, yani müzakere süreçlerinin kişisel ilişkiler üzerinden değil bu amaçla oluşturulmuş kurumlar eliyle yürütülmesini gerektirmektedir. Bu amaçla Alevi kurumlarının kamu kurumlarıyla yürüteceği müzakere süreçleri kişisellikten arındırılmalı, bu ilişkilerin yürütülmesinden sorumlu bir “diplomasi komisyonu” oluşturulmalıdır. Diplomasi komisyonunun üyeleri belirlenirken Alevi hareketinin geniş temsilinin sağlanmasına özen gösterilmelidir. Diplomasi komisyonu Alevi derneklerinin, vakıflarının ve dergâhlarının önereceği kurum temsilcileri, akademisyenler ve meslek uzmanlarından oluşmalıdır. Bu komisyon Alevi hareketi adına kamu kurumları, siyasi partiler ve belediyelerle yürütülecek müzakerelerin yürütülmesinden sorumlu olmalı, talepleri ilgili kurumlara iletmeli ve taleplerin hayata geçirilmesi süreci içinde de denetim işlevini yürütmelidir.
- 3) Alevi kurumlarının kamu kurumları, siyasi partiler ve belediyelerle müzakere süreçleri kişisel ilişkiler değil, Alevi kurumlarının ortaklaşa belirleyeceği genel ilkeler ekseninde yürütülmelidir. Bu amaçla Alevi hareketinin geniş temsiline dayanan bir ilkeler sözleşmesinin hazırlanması ve kamu kurumlarıyla müzakerelerin de saptanacak bu ilkeler ekseninde yürütülmesi şarttır.
- 4) Alevi kurumlarının, kamu kurumlarıyla yürütecekleri müzakerelerde etkili olmasının bir ayağı kurumların kurumsallaşma kapasitelerinin artırılmasından geçmektedir. Bir diğer ayağıysa Alevi kurumlarının Alevi topluluğuyla kurduğu bağların güçlendirilmesi ve sıkılaştırılmasından geçmektedir. Alevi kurumları, Alevilerin hayatına dokunan bir örgütlenme modeliyle beslendiği toplulukla bağını güçlendirmelidir.

- 5) Alevi kurumları ülke demokrasisine katkı sunmak istiyorsa kurum içi demokrasilerini de geliştirecek mekanizmalar üzerine eğilmek zorundadır. Rızalık kültürünün Alevi örgütlenmesi içinde etkinleştirilmesi demokratik örgütlenmenin temel prensiplerinden biri olan hesap verebilirlik prensibinin hayata geçirilmesi bakımından önemlidir.
- 6) Alevi kurumları arasındaki koordinasyonun yukarıda belirtilen ilkeler sözleşmesindeki genel esaslara bağlı kalmak şartıyla güçlendirilmesi gerekmektedir.
- 7) İlkeler sözleşmesi içindeki genel prensipler belirlenirken, yerel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.
- 8) Alevi kurumlarının temel taleplerinin çekirdeğinde Alevilerin eşitlik isteği yatmaktadır. Alevi hareketi, Alevilerin Alevi olmayanlarla eşit haklara sahip olması gerektiğini savunurken kendi içinde etnik kimlikler veya toplumsal cinsiyet ilişkilerinden kaynaklanan eşitsizlikler üretmemelidir.

Katılımcılar: Aydın Deniz (ABF), Erdal Gür (AACF), Fırat İnan Sarıçiçek (DAD), Gülümser Yılmaz (HBVAKV), Hasan Gülüm (PSAKD), Muhammed Karabulut (GADEV), Sakine Kuzu (AKD), Servet Toptaş (Ege Tahtacı K.D.), Suat Kömür (Adana Teberler D.)

MASA 4: Hukuk, Diploması, Müzakere

Moderatör: Şükrü Aslan **Raportör:** İsmail Anıtkar

Bağlam: Alevi hareketi, yerel ve ulusal alandaki hak mücadelelerinde zaman zaman güçlü çıkışlar sergilese de uluslararası gelişmeler karşısında ortak ve etkili diplomatik tepkiler üretmekte zorlanmaktadır. Bunda hareketin ülke içinde ve farklı coğrafyalar arasında ki çok parçalılığın yanı sıra, mevcut örgüt yapılarının da etkisi vardır. Uluslararası alanda son aylarda yaşanan Suriye’deki Alevi katliamlarında kurumların gecikmeli ve dağınık tepkileri bu eksiklikleri görünür kılmıştır. Bu durum sadece dış ilişkilerde değil, Türkiye içindeki hukuki süreçlerde de kendini göstermektedir. Örneğin, yeni anayasa tartışmalarının yapıldığı bugünlerde Alevilerin taleplerini hukuk zemininde güçlü şekilde dile getirecek ne tür yapılara ihtiyaç olduğu bu masanın gündemlerindendir. Aynı şekilde, mevcut Alevi kurumlarının kendi içlerinde hukuki destek, hak takibi gibi konularda da nelere ihtiyaç duyduklarını kolektif bir şekilde konuşmaları da bu masanın hedefleri arasındadır.

Tespitler ve Öneriler

1) Örgütlenme ya da örgütler alanında:

- a) Alevi örgütlenmesinde devletle ilişki kurmak, kimlik inşası ve toplumsal mücadelenin doğası gereğidir. Dolayısıyla devlet ya da ilgili kamu kurumlarıyla ilişki ya da temas bir bakıma kaçınılmazdır. Bu ilişkinin aleni biçimde ve Alevi geleneğin taleplerine uygun olarak kurulması gerekir. Bunun için diploması de müzakere de gereklidir.
- b) Bu müzakerelerin, Alevi toplulukları/kesimleri temsil eden kurumlar aracılığıyla ve mümkünse Alevi kurumlarının genel katılımıyla gerçekleşmesi uygun olur. Kamu yöneticilerinin tercihlerine göre bir temas ve müzakere kabul edilemez.
- c) Devletin-hükümetlerin, inanç gruplarının taleplerine yanıt vermek, onlarla müzakere etmek ve onların özgürlük alanlarını açmak gibi görevleri dururken, kendini inanç gruplarının yerine koyup, kimliği inşa etmesi kabul edilemez. Bu anlamda sistemin Diyanet İşleri Başkanlığı aracılığıyla Sünni Müslüman dünyayı kendi öngördüğü gibi yönetmesi sorunlu olduğu gibi, Kültür Bakanlığı bünyesinde Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurması da aynı amaca matuftur ve kabul edilemez. Bu kurum, kaçınılmaz olarak kendine uygun bir Alevilik inşa etmektedir ve bu durumun Alevi kurumlar tarafından kabul görmemesi meşrudur.
- d) Alevilerin yeni bir örgütsel çatı kuruma-yapılanmaya ihtiyacı olduğu açıktır. Bunun için Alevi geleneğindeki kurumsal çeşitliliğin ortadan kaldırılması gerekmez. Kurumlar bir çatı örgüt içinde de varlıklarını sürdürebilirler. Bu çatı, Türkiye ve dünyadaki Alevi kesimleri genel olarak kapsayacak biçimde inşa edilmelidir.
- e) Yeni Alevi kurumsallaşmasında cemevi fonksiyonları yeniden tanımlanmalıdır. Cemevleri inançla ve ibadetle ilgili kurumlardır. Diğer tüm kamusal girişimler (eğitim, sağlık, hukuk, çevre vb.) için ayrı alt örgütlenmelere ihtiyaç bulunmaktadır.

2) Hukuk ve müzakere alanında:

- a) Alevi geleneği yüzyıllar boyu “ocak” sistemi içinde kendini üretmişken, kentsel hayatın getirdiği ortamda büyük ölçüde sendikal örgütlenmeye benzeyen yeni dernek sisteminin kurulması bir bakıma kaçınılmazdır. Bu durum, bir yönüyle geleneğin kurumsal yapısında bir savrulma olarak okunabilir; ama aynı zamanda yeni ortamda yeni imkanlar olarak da düşünülebilir. Dolayısıyla bu alanı düzenleyen yeni bir hukuk sistemine ihtiyaç bulunmaktadır.
- b) Alevi kurumların hem kendi aralarında hem de kendi içlerinde yeni hukuk alanları düzenlemek ve bu iki alanın hukukunu yeniden düşünerek inşa etmek gerekir.
- c) Tüm Alevi dünyası için ihtiyaç duyulan adımları atmak, raporlar oluşturmak ve Türkiye ve dünyada ilgili süreçleri takip etmek için bir ‘*Hukuk Kurumu*’na ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kurum, Türkiye’nin anayasa-hukuk sisteminde bilhassa Alevilere yönelik dışlayıcı düzenlemeler

yönünden (677 Sayılı Kanun, Diyanet İşleri Başkanlığı... Kanunu, Köy Kanunu, Nüfus Kanunu vb.) titiz bir inceleme yapmalı ve bir çerçeve öneri metni hazırlamalıdır. Cemevlerini ibadethane olarak kabul eden yeni bir yasal düzenleme hazırlamalıdır.

- d) Alevilerin talep listesinin güncellenmesi, bu taleplerin tüm Alevi kurumların ortak mücadelesi ve girişimlerinin metinlerine dönüştürülmesi de bir ihtiyaçtır. Bu listeye eklenmek üzere yeni anayasa çalışmalarından önce, katliamlarla yüzleşmeyi esas alan bir “Yüzleşme ve Hakikat Komisyonu” kurulmasını talep etmek gerekir.

Katılımcılar: Arzu Şimşek (GADEV), Berkay Armutlu (HBVAKV), Burak Aydın (ADFE), Cafer Koluman (ABF), Doğan Bermek (ADO), Hasan Gökyıldız (AAAF), İbrahim Has (AABK), İmam Şenol (DAD), Medine Meral (PSAKD), Şebnem İftar Özdemir (AKD), Zeynel Öztürk (AACF)

MASA 5: Kimlik & Kapsayıcılık

Moderatör: Gözde Orhan **Raportör:** Özge Acaray

Bağlam: Yüzyıllara dayalı tarihsel süreçte birçok siyasal-toplumsal kırılmayla Alevi kimliği de dönüşmüş, yeniden şekillenmiştir. Cumhuriyet döneminde siyasal iktidarın Alevilere dönük kimi sembolik adımları olsa da bu konuda hâkim siyasal tercih, inanç kimliğini inkâr yönündedir. Buna siyasal-toplumsal ayrımcılık ve belli aralıklarla katliamlara varan şiddet hafızası da eklenmiştir. Haliyle, Alevi kimliğinin inşasında kendi inanç, kültür ve geleneklerinden taşıdıkları değerler kadar siyasal etkiler de her dönem belirleyici olmuştur. Bütün olumsuz deneyimlere rağmen Alevi kimliğinin halen barışçıl, çoğul, kapsayıcı ve özgürlükçü olarak anılması kıymetlidir. Bu masa, Alevi kimliğinin benzer değerleri savunan diğer toplumsal hareketlerle etkileşimi ve sayılan özelliklerinin güçlenerek geleceğe taşınması üzerine tartışma ve önerilere odaklanmıştır.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Kimlik “ötekiyle” karşılıklı kurulan bir kavramsa, Alevilerin ve örgütlerinin kendilerini ötekileştiren bütün kavramları, söylemleri ve araçları deşifre etmeleri; kendi söylem, açıklama, tutum ve davranışlarında her türlü ötekileştirici dilden uzak durmaları beklenir.
- 2) Abdallar ve Roman Aleviler örneğinde olduğu gibi, Alevilerin kendi içinde de daha az görünür olan, yer yer kimi Aleviler ya da örgütlerince ötekileştirilen topluluklarla iletişimi güçlendirmenin yolları aranmalıdır. Hacıbektaş dergâhında/ilçesinde yapılan anma etkinlikleri başta olmak üzere, Alevilerin kamusal toplantı ve etkinliklerine bu grupların katılımı cesaretlendirilmeli ve desteklenmelidir. Mevcut Alevi örgütlenmesi içinde görünürlüğü ve bilinirliği daha az olan Roman, Tahtacı, Abdal, Çepni ve benzeri toplulukların Alevi temsilde yer almaları, söz sahibi olmaları için çaba gösterilmelidir.
- 3) Suriye’de yaşayan Arap Alevileri sadece Türkiye’deki Arap Alevilerin akrabası değil, geniş Alevi toplumunun da bir parçasıdır. Suriye’deki Alevilere dönük katliamlar daha fazla gündemde tutulmalı, bölgedeki Alevilere uluslararası yardım koridoru açılması için kamuoyu oluşturulmalı, Alevi kurumları bu konuda aktif rol üstlenmelidir. Bölgedeki uluslararası gözlemcilerin yetersiz kalması nedeniyle, Suriye Alevilerinin içinde bulunduğu koşulları görünür hale getirecek her türlü araştırma desteklenmelidir.
- 4) Alevilerin içindeki farklılıklar ve çoğulluk, toplumun ve kültürün doğası gereğidir. Tek bir Alevilik yoktur; özü, değerleri, kurumları, yolu, inanç ve ibadet esasları belli bir Aleviliğin içinde dili, ritüelleri, anlayışı, pratikleri farklılaşan Alevilikler vardır. Bu bağlamda Alevi örgütlerinde ritüel, pratik, kuşak, etnisite, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, mekânsal aidiyet vb. kaynaklı farklılıklar eşit düzeyde ciddiye alınmalı, saygı görmeli; bireylerin kurumlarla, kurumların bireylerle ilişkileri bu çerçevede yeniden düşünülmelidir.
- 5) Alevi kimliği tarif edilirken, Alevilere ve Aleviliğe yüklenen kimi pozitif nitelikler “özcü” birtakım yaklaşımları yaygınlaştırmaktadır. Aleviliğe içeriden ya da dışarıdan bakışta etkili olabilen bu tür “özcü” nitelemeler hakkında daha objektif değerlendirmelere imkân verecek çalışmalar yapılmalı, Alevi örgütleri özellikle hakikati perdeleyecek söylem ve yaklaşımlar konusunda dikkatli olmalıdır.
- 6) Alevi hareketindeki çokluk hali bir zaaf değil güç olarak değerlendirilmelidir. Kent ortamı Alevileri standartlaşmaya değil; zaman ve mekânda farklılaşan Aleviliklerle, başka inançlarla tanışma tecrübesiyle çoğulluğu daha iyi anlamaya ve yaşamaya yönlendirmelidir.
- 7) Diğer toplumsal hareketlerden Alevi hareketinin öğrenebileceği ve Alevi hareketinin onlara öğretebileceği pek çok şey vardır. Aile yılı, toplumsal cinsiyet kavramının ötelenmesi, ÇEDES Projesi, doğa kıyımı, inanç mekânlarını da içerecek biçimde maden-baraj ruhsatlandırmaları gibi farklı hareketlerin mücadele alanı gibi görünen konular, aynı zamanda Alevilerin yaşam koşullarını da tehdit etmektedir. Bu nedenle meselelere *Alevi*ce bakarken, diğer kimlik ve doğa

mücadelesi yürüten hareketlerle dost bir zeminde paralellik kurmak, Alevi hareketinin değerleri ve mücadele esasları ile uyumludur.

- 8) Aleviliğin kurucu mitlerinin, kültlerinin ve Alevi tarihinde kırılma yaratan olayların her biri Alevi inanç, toplum ve örgütlenmesinin ortak zeminidir. Bu nedenle bir bütün olarak görülmeli ve yine öyle sahiplenilmelidir.
- 9) Alevilerin gerçek anlamda kendi gündemlerini, taleplerini yansıtacak yeni bir medya yapılanması için girişimlerde bulunulmalıdır.
- 10) Alevilik araştırmalarını buluşturacak bir Alevi Enstitüsü ve bir Alevi dergisi ihtiyacı vardır. Ayrıca Alevilik çalışmalarına araştırma fonları ve istihdam olanakları için fırsatlar yaratılmalıdır.
- 11) Alevi örgütleri, birlikte hareket etmenin zeminini tartışmalı, kurumsal düzeyde olmasa bile söz ve eylemde ortaklaşabilmenin yollarını inşa etmelidir.

Katılımcılar: Bedriye Poyraz (Akademisyen), Bülent Bilmez (Akademisyen), Dilek Odabaş (Gazeteci-Sunucu), Elmas Arus (Yönetmen-Politikacı), Erdoğan Aydın (Araştırmacı-Yazar), Hakan Mertcan (Akademisyen), Hakan Yücel (Akademisyen), Ozan Doğan (Akademisyen), Seçil Aslan Coşkuner (Akademisyen), Sercan Karlıdağ (Akademisyen)

MASA 6: Kamusalık, Politika ve Hukuk

Moderatör: Mehmet Ertan **Raportör:** Ulaş Topdağ

Bağlam: Aleviler, mevcut devlet yapılanmasının kurum ve uygulamaları ya da hâkim toplumsal değer yargıları nedeniyle sahip oldukları yurttaşlık haklarından eksiksiz yararlanamamakta ve çeşitli alanlarda ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Alevi hareketinin başlangıç yıllarından bu yana temel taleplerinden biri, Alevilere dönük kamusal ve toplumsal ayrımcılığı ortadan kaldırarak Alevilerin yurttaşlık haklarından eşit yararlanmasını sağlamak olmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığının bürokrasideki yeri, zorunlu din dersleri, cemevlerinin statüsü ve Alevilerin gündelik hayatta ve kamusal işlerde maruz kaldıkları ayrımcılık gibi konulara dair temel talepleri, Alevi hareketinin hukuki-siyasal mücadele ve müzakere gündemini beraberinde getirmektedir. Bu masanın amacı, Alevilerin devlet organlarıyla müzakere süreçlerini yönlendiren siyasi ve hukuki mücadelelerinin yürütülme biçimlerini tartışmaya açmaktır.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Alevi kurumlarının eşitliği kamu kurumlarından talep etmesi gücü kamu otoritelerine vererek mevcut düzenin kurallarına boyun eğmek, eşitsizliği yeniden üretmek anlamına gelebilir. Alevi hareketi eşitliği bir talep haline getirerek kamu otoritelerinin kendilerini Alevi olmayanlarla eşit görmesini beklememelidir. Alevi hareketi eşitmiş gibi davranarak gücü kendi eline almalı, siyasi bir kopuş yaratarak özneleşmelidir. Bu soyut tartışmayı Alevi hareketinin gündemiyle somutlaştıracak olursak: Alevi örgütleri kamu kurumlarından cemevlerinin ibadethane statüsünde sayılmasını talep etmek yerine cemevlerini kendileri doğrudan ibadethane olarak açmalıdırlar. Böylece eşitlik kamudan talep edilmez, Alevilerin zaten eşit olduğu varsayılarak hareket edilir. Böylece Alevi hareketi düzenin eşitsizliğini ortaya sererken kendisinin de özneliğini sağlamış olur.
- 2) Alevi hareketi sisteme entegre olmayı amaçlayan bir tepki hareketi olmaktan çıkmalıdır. Sisteme entegre olma çabası, Alevileri sistemle bütünleşmiş kimlikleri taklit etmeye yöneltmektedir. Hâlbuki Alevi hareketinin yapması gereken kendi diliyle yoğrulmuş, tanımında iktidarın belirleyici olduğu kavramları kendi diliyle bir mücadele alanı olarak yeniden ürettiği bir Alevi kamusunu oluşturmak olmalıdır.
- 3) Bu soyut tartışmayı somut bir öneriyle ete kemiğe büründürmek mümkündür: Alevilerin gündemi kendi süzgeçlerinden geçirerek yorumlayacakları, bir Alevi zamansallığı ve gündemi oluşturacak günlük bir Alevi internet haber sitesinin açılması Alevi kamusunun oluşumuna katkı sunacaktır.
- 4) Alevilerin sadece kamudan talepte bulunmakla yetinerek kendilerini özne konumuna getirememeleri ve kendi kamularını oluşturamamaları Alevilerin kendi iç tartışmalarına gömülmesine neden olmakta ve Aleviler dışındaki kimlik ve toplumsal hareketlerle bağ kurmasını güçleştirmektedir. Alevi hareketinin kendisi gibi kimliklerinden dolayı dışlanan sınıfsal, etnik ve toplumsal cinsiyet temelli hareketlerle bağını güçlendirmesi gerekmektedir.
- 5) Hukuk, yasal hakların genişletileceği bir sahadır, ama aynı zamanda toplumsal mücadelenin meşruiyet zeminini genişletmek ve kamuoyu yaratmak için de kullanılabilir. Mesela zorunlu din dersi uygulaması konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği karara işlerlik kazandırabilmek için toplu dilekçeler verilebilir, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararı uygulamayan ilköğretim kurumlarının yetkilileri hakkında idare mahkemelerine davalar açılabilir. Hukuki mücadele hak kazanımına neden olmasa da toplumsal mücadelenin meşruiyet zeminini genişletmek ve kamuoyu görünürlüğü kazanmanın bir aracı olabilir.

Katılımcılar: Alev Cömert (Hukukçu), Ali Duran Topuz (Gazeteci), Ayhan Yalçınkaya (Akademisyen), Orhan Gazi Ertekin (Hukukçu), Vedat Kara (Gazeteci-Araştırmacı), Veysel Dinler (Akademisyen), Yelda Yürekli (Akademisyen)

MASA 7: Örgütler ve Örgütlenme

Moderatör: Cemal Salman **Raportör:** Merve Demir

Bağlam: Aleviliğin dini ve sosyal örgütlenmesi, yüzyıllar boyu “yol bir sürekin binbir” ilkesi esasında örülen Alevi ocakları ve dergâhlarına dayanmıştır. Kırsal düzeni esas alan bu örgütlenme, 20. yüzyıl ortalarından itibaren Alevilerin kentleşme ve modernleşme süreçleriyle beraber köklü değişime uğramıştır. Günümüzde modern devlet ve toplum yapısı ile kent yaşamının gerekleri, Alevi örgütlenmesinin inanç, kültür, kimlik, sosyal ihtiyaçlar, hak mücadelesi gibi farklı alanlarda, yerelden ulusal ve uluslararası düzleme uzanan bir kapsam ve çeşitliliğe ulaşmasına vesile olmuştur. Bu çoğulluk, bir yanıyla topluluk için bir zenginlik ve güç olarak kabul edilmektedir. Fakat bir yandan da temsil, otorite, etki, imkân ve anlayış bakımından dağınıklık eleştirilerine konu olmaktadır. Bu masada bir araya gelen katılımcılar, Alevi örgütlerinin fiziksel ve yönetsel yapısı, kadroları, örgütlenme tarzları, güncel sorunları ve gelecek projeksiyonlarına dair tespit ve önerileri paylaşmışlardır.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Alevi örgütlerinin yapı ve yönetim bakımından kurumsallaşma, temsil ve hitapta kapsayıcılık, toplumsal ve mekânsal sürdürülebilirlik sorunları vardır.
- 2) Başta cemevleri olmak üzere Alevi kurumlarının mekânsal organizasyonu ve fiziksel yapısı çoğu yerde yeterince erişilebilir değildir.
- 3) Alevi çocuklarının ve gençlerinin, örgüt kadrolarının ve genel olarak Alevi örgütlenmesinin eğitim konusunda önemli sorunları ve ihtiyaçları vardır.
- 4) Alevi örgütlenmesi; Alevi inanç ve kültürünün, toplumunun ve örgütlerinin tarihsel hafızasını, bilgi birikimini, hedef kitlesini, deneyimini, imkân ve kapasitesini tespit edecek araştırma ve çalışmalara yeterince önem vermemektedir.
- 5) Farklı yerleşim yerleri ve farklı toplumsal-siyasal koşullardaki Alevilerin sorun, ihtiyaç, talep ve beklentileri de farklılaşmaktadır.
- 6) Alevilerin kamusal görünürlük, kültürel temsil ve siyasal alanla ilişki konusunda örgütlerin yeni ifade biçimleri, alternatif yollar ve yöntemler aramasına ihtiyaç vardır.
- 7) Alevi örgütleri; çalışma amaçları, alanları ya da işlevleri bakımından sınırlarını netleştirmeli, işbölümü imkânları ve ilkeleri üzerinde düşünmelidirler. Örneğin inanç alanına “kolonyal” bakış reddedilmeli ve bu alandaki spesifik ihtiyaçlara dönük çalışma ve yapılanma gündeme alınmalıdır.
- 8) Örgütlerin; kurumsallaşma/profesyonelleşme, hem temsilde hem hizmetlerde daha kapsayıcı olma yönünde çalışma yürütmesi gerekir.
- 9) Başta cemevleri olmak üzere bütün Alevi mekânları, hukuki ve siyasal mücadele sembolleri olmanın yanında, birer kamusal alan olarak da düşünölmeli ve düzenlenmelidir.
- 10) Sadece okullarda yürütölen zorunlu din derslerine karşı değil; Alevi örgütleri, hayatın her alanında eğitim konusundaki çalışmalara ağırlık vermelidir. Alevi örgütlerinin yöneticileri ve kadrolarına dönük de yaygın eğitim çalışmaları yürütölmelidir.
- 11) Alevi hareketinin “laik-seküler-bilimsel eğitim” talebi, Türkiye’de yürütölen zorunlu din derslerinin içeriği ve amaçları karşısında hayatidir. Fakat bu talep, Alevilerin yaşadığı farklı ölkelere özgü hukuki, sosyo-politik ve kültürel bağlam; yapısal farklılıklar, değişen ihtiyaç ve beklentiler göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Alevi örgütlerinin din eğitimi ve Alevilik eğitimine yönelik politika ve talepleri, Alevi çocuklarının Aleviliği doğru kaynaktan öğrenmesinin; kendilerini eğitim sisteminde görönr, tanınır ve kabul edilir kılma ihtiyacının önünde bir engel olacak şekilde formöle edilmemelidir.

- 12) Alevilerin akademide ve bilimsel bilgi üretimindeki yerini güçlendirmek üzere, daha önce denenip kurumsallaşamamış Alevi Akademisi ya da Alevilik Enstitüsü benzeri bir yapılanma için olgunlaşan şartlar değerlendirilmelidir.
- 13) Alevi örgütlerinin temsil ve hitap ettikleri kitleye dair demografik araştırmalar yapıp bunları yayımlamaları sadece bir gereklilik değil aynı zamanda bir sorumluluktur. Örgütlerin çok yönlü bir veri ve bilgi sistemi çalışması yürütmeleri gerekmektedir.
- 14) Alevi toplumsal hafızasının kayda alınması konusunda hem akademik hem kültürel çalışma ve araştırmalar teşvik edilmeli, desteklenmelidir.
- 15) Yerel dinamiklere özgü farklılıkları gözetken örgütlenme yöntemleri ve modelleri üzerinde düşünülmeli ve çalışılmalıdır.
- 16) Alevilerin kamusal görünürlüğünü ve kültürel temsilini güçlendirmek üzere bir “ortak medya”, alternatif örgütlenme ve ifade yolları, dijital iletişim yöntemlerinin iyileştirilmesi, kültür-sanat alanlarına ağırlık verme gibi konularda somut çalışma yürütülmelidir.
- 17) Siyasal alanla ilişkilerde popülizmi reddeden, ortak savunma mekanizmalarını güçlendiren bir pozisyon şarttır. Bunun için örgütlerin bir “temel ilkeler manzumesi/sözleşmesi” üzerinde çalışması ve uzlaşması gerekir.

Katılımcılar: Ali Aktaş (Araştırmacı), Erhan Kurtarır (Akademisyen), Gülay Kurtyiğit (Hukukçu), İhsan Koluvaçık (Akademisyen), Kamil Ateşoğulları (Hukukçu-Politikacı/18. Dönem Milletvekili), Kelime Ata (Gazeteci), Nilgün Mete (Gazeteci), Özlem İngün Karkış (Akademisyen), Ümit Çetin (Akademisyen)

Masa 8: Toplumsal Değişim

Moderatör: Şükrü Aslan **Raportör:** İsmail Anıktar

Bağlam: “Toplumsal değişim” sadece sosyolojinin değil, sosyal bilimlerin mutabık kaldığı bir tür kaçınılmaz-zorunlu bir süreçtir ve muhakkak *toplumsala* ilişkin hemen her alanda etkileri ve yansımaları olur. Bu etkiler-yansımalar geçmiş ve gelecek arasında bazen kopuşlara ve kimi zaman dönüşüm ve bir tür yenilenmeye yol açabilir. Bu bağlamda Alevi inanç biçimleri, kurumsallaşması ve gelenekleri de yüzyıllara yayılan deneyimlerden ve süreçten etkilenmiştir. Kabaca bakıldığında yüz yıl önceki Alevi inanç geleneğinin kurumsal yapısı ve ilişki biçimlerinin bir kısmı bugün yok ve bugün var olan bazı kurumsal ilişki ve yapılar da geçmişte yoktur. “Toplumsal Değişim” temalı bu masada ağırlıklı olarak Sosyoloji, İletişim, Siyaset, Antropoloji alanında çalışan akademisyenler yer almıştır. Bu masada sosyal bilimlerin farklı disiplinleri bağlamında Alevi örgütlenmesinin bugünkü durumu, geçmişi ve geleceği tartışılmış; toplumsal değişim ve bunun Alevi örgütlülüğü üzerindeki etkileri, farklı disiplinlerin çerçevesinden ele alınarak konuya dair tespitler ve öneriler çıkarılmıştır.

Tespitler ve Öneriler

- 1) Alevi bireyler ve toplulukların inanç alanında farklı anlayış ve pratikleri benimsemiş olmaları, Alevi örgütlerinin Alevileri ilgilendiren toplumsal, siyasal ve hukuki konularda bir araya gelmesinin önünde engel değildir. Alevi örgütleri teolojik farklılıkları düzleme ve bu alanda bir tekleşme arayışına girmeden, sosyokültürel ve sosyopolitik düzlemde tüm Alevi inanç ve yol erkânlarının kendine yer bulabileceği, katılımcı ve kapsayıcı bir çatı birlik oluşturma yönünde gayret sarf etmelidir. Bunu sağlamak hem mümkün hem de değerlidir.
- 2) Türkiye’de devletin erken cumhuriyet döneminden itibaren izlediği yasağcı politikalar nedeniyle, Aleviler genellikle görünmez alanda kalmışlardır. Bugün ise kamu bürokrasisi içinde “Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı” adıyla bir birimin kurulmuş olması Aleviler ve Alevi hareketi bakımından bir bakıma kazanımdır; öte yandan devletin kendini inanç gruplarının yerine koyması, dolayısıyla asimilasyon anlamı ve işlevi de taşıyacak politikaları sorunludur. Bu açıdan Başkanlığın bütünüyle reddi ya da bütünüyle kabulü yönündeki yaklaşımlar gözden geçirilmelidir.
- 3) Alevi örgütlenmesi konusunda yeni modellerin inşasında ilk adım olarak bugünkü Alevi kurumlarının üye sayılarından üye niteliğine, hitap ettikleri kitleden potansiyel üyelerine kadar demografik yapıyla ilgili istatistik araştırmalar yapılmalıdır.
- 4) Türkiye’de ve dünyada Alevi mekânlarının bir envanteri çıkarılmalı, bunlar kayda alınarak haritalandırılmalıdır.
- 5) Türkiye’de kentleşme ve göçlerle birlikte “ocak” sistemi ağır şekilde çözülmeye başlamıştır. 1960’larda ocak sisteminin işlerliği azalırken Aleviler kentsel alanlarda çıkarılan dergilerle, hemşeri dernekleriyle ve (Türkiye) Birlik Partisi deneyimiyle örgütlenme arayışında olmuşlardır. 1980’lerin sonundan itibaren sendikal tip bir örgütlenme biçimi ve onun tipik örneği olarak da “dernekler”, Alevi örgütlenmesinin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Hemen tüm Alevi topluluklarda farklı seviyelerde ama benzer şekilde tezahür eden bu örgütlenme yapısı, Alevi kimliğinin inşası ve geleceği açısından yeniden ele alınmalıdır.
- 6) Esasen Aleviler örgütlenmeye ilgili bir yol arayışındadır ve bu süreçte gerilimler olması normaldir. Bugünün çoğul dünyasında dikey örgütlenme yerine, geleceğe de uygun olan yatay örgütlenme modellerinin geliştirilmelidir. Delegelik sistemi mutlaka kaldırılmalıdır. Türkiye’de ve dünyadaki bütün Alevi süreklilerin ve grupların Alevi örgütlerinde temsil edilmesi sağlanmalıdır.
- 7) Alevi örgütlenmesinde diaspora özel bir alan olarak ele alınmalı, geleneğin tanınması ve örgütlenmesi konusunda diaspora için yeni kapsayıcı araçlar inşa edilmelidir.
- 8) Bugünün teknolojik dünyasında ve dijital ortamda Alevi kimlik inşası ve örgütlenmesi daha özel bir uzmanlık alanı olarak ele alınmalıdır. Bu örgütlenme geleneksel hafızanın inşasını esas alan araçlar geliştirmelidir. Özellikle söz ve müzik, Alevi gelenek ve kimliğinin inşasında özel yer almalıdır. İletişim ve medya alanında ise, Alevi kültürünü görünür kılacak, genç kuşakların

- katılımını teşvik edecek ve dijital ortamda doğru temsilini sağlayacak çalışmalar desteklenmelidir. Bu yolla Alevilik hem kökleriyle bağını koruyabilir hem de çağın diliyle kendini ifade edebilir.
- 9) Alevi kurumlarında kadınlar genellikle görünmez alanda kalmıştır. Bu geleneğin kuruluşunda çok büyük bir sorundur ve esasen Alevi geleneği ile tezattır. Yeni çatı örgütlenmesinde bu sorun çözülmelidir.
- 10) Bir Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisi bugünün çoğul Alevi örgütlenmesinde uygun bir model olacaktır. Tüm spesifik alanlarda, örneğin Hukuk Kurulu, Alevilik Araştırmaları Enstitüsü gibi alt örgütlenmeler (hukuk, eğitim vb.) bu çatı örgütlenmenin altında inşa edilebilir.
- 11) Alevi örgütleri, Alevileri bölen ve örgütlerin bir arada durmalarını zorlaştıran günlük siyasal-popülist tartışmalara ve gündelik siyasete dâhil olmamalıdır.
- 12) Türkiye’de sistemin Alevi politikasının önemli bir parçası hemen her zaman bir Alevifobinin inşası olmuştur. Bu inşa önemli ölçüde kırılmış olmakla birlikte halen devam etmektedir. Alevi örgütlülüğü bu politikaları tümüyle dönüştürmek için çalışmalıdır.

Katılımcılar: Ali Kenanoğlu (Politikacı/25. Dönem Milletvekili), Ayten Kaplan (Akademisyen), Deniz Aka (Akademisyen), Ercan Geçgin (Akademisyen), Kıymet Erzincan Kına (Akademisyen), Mustafa Güler (İş İnsanı-Araştırmacı), Nihal Kocabay Şener (Akademisyen), Nilüfer Timisi (Akademisyen), Sefa Feza Arslan (Akademisyen), Ulaş Özdemir (Akademisyen)

Masa 9: Kurum Başkanlarının Penceresinden Türkiye’de Alevi Örgütlülüğü

Moderatör: Necdet Saraç

Raportör: Hüseyin Kubat

Bağlam: Bu masada, çalıştayın diğer masa oturumlarında tartışılan konular, çalıştayı düzenleyen ve çalışmaya federasyon düzeyinde katılan çatı örgütlerinin başkanları düzeyinde ele alınmıştır. *Alevilerin Örgütlenme Manzarası: Sorunlar, İmkanlar, Arayışlar Çalıştay*ı tematik bağlamı mevcut Alevi kurum yöneticileri tarafından nasıl görülüyor; sayısal ve kimlik temsili bakımından Alevi örgütlenmesinde büyük ağırlığı olan ve yine büyük bir kısmı bu çalıştayın düzenleyicileri olan kurumların başkanları ya da yöneticileri, bugünkü örgütlenme manzarasını nasıl değerlendiriyorlar; hangi sorunları tespit ediyorlar ve ne tür çözüm araçları öneriyorlar gibi sorulara yanıt aramak amaçlanmıştır.

Tespitler ve Öneriler

1980’lerin sonundan itibaren Türkiye’de ve yurtdışında dernekler, federasyonlar, konfederasyonlar şeklinde örgütlenen Alevi kurumları, Alevilerin temsili ve hak mücadelesinde çok önemli bir rol oynamışlardır.

Örgütlenmede 40 yılı geride bırakan Alevi örgütlenmesinin, 21 yüzyılın ilk çeyreği geride kalırken “yol bir sürek bin bir” yaklaşımına uygun olarak hem inancına hem de günün koşullarına göre yeniden yapılanması artık kaçınılmazdır.

İktidar blokunun kendisine göre bir Alevi yapılanması yaratmaya çalıştığı bir ortamda, Alevi inancını, geleneğini ve kültürünü temsil eden Alevi kurumlarının demokrasi ve eşit yurttaşlık temelinde hak mücadeleleri düne göre daha da önemli bir hale gelmiştir.

Bu tespite uygun olarak Alevi kurumlarının genel başkanlarından oluşan çalışma grubu bütün Alevi kurumlarını; konfederasyonlarını, federasyonlarını, derneklerini, vakıflarını, dergah ve ocaklarını temsil kabiliyeti güçlü ve etkili büyük bir merkeze dönüştürmek için *Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisi* adı altında yeni bir oluşum yapmayı benimsemişlerdir.

“Alevi sorunu” diye ifade edilen sorunun, asıl olarak bir siyasal anlayış sorunu olduğunu bilen Alevi kurumları olarak “*Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisi*”ni oluşturmak; 2025 Aralık ayında, İstanbul’da, Türkiye başta olmak üzere dünyanın dört bir yanındaki Alevi örgütlerinin, inanç temsilcilerinin, sanatçıların, akademisyenlerin katılacağı Büyük Alevi Kurultayı’nı toplamak için çalıştay bileşimine tavsiye kararı alınmıştır.

“Büyük Alevi Kurultayı”nı toplayarak “*Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisini*” kurmak için gerekli hukuki ve teknik çalışmayı yapmak üzere bu çağrışı yapan kurum temsilcileri başta olmak üzere hukukçulardan, akademisyenlerden oluşan bir Hazırlık Heyeti kurmayı da benimsemiştir.

Katılımcılar: Cuma Erçe (PSAKD Genel Başkanı), Ercan Geçmez (HBVAKV Genel Başkanı), Hasan Gökyıldız (AAAF Genel Başkanı), Hüseyin Mat (AABK Eşit Genel Başkanı), Mustafa Aslan (ABF Genel Başkanı), Seher Şengünlü Yılmaz (AKD Genel Başkanı), Zeynel Abidin Koç (ADFE Genel Başkanı), Zeynel Şahan (AACF Genel Başkanı)

Masa 10: Bilim - Kültür – Sanatta Alevi Örgütlenmesi

Moderatör: Cemal Salman

Bağlam: Aleviler, yüzyıllardır ibadet ve ritüellerini, inanç ve kültürlerini, toplumsal mesele ve mücadelelerini, gündelik hayat ve deneyimlerini deyiş, nefes, duaz, türkü, menkıbe, mit, saz ve semahın bulunduğu, edebiyat ve müziğin merkezinde olduğu büyük bir sanat birikimiyle işlemiş ve günümüze aktarmışlardır. Son yarım yüzyılda bu birikim, Aleviliğin fotoğraftan sinemaya, tiyatrodan diğer sahne sanatlarına, heykel ve mimariden plastik sanatlara farklı sanat dallarında, kültürel çalışma ve ürünlerde, hem geleneksel hem akademik düzeylerde temsiliyle çeşitlenmiştir. Bu oturum, Alevi örgütlenmesinin akademiyle, kültürel çalışma yürütenlerle ve sanatçılarla etkileşimini; sayılan alanlarda Aleviliğin temsili, eksik temsili ve önümüzdeki dönemde bu alanlarla kurulabilecek yeni köprüleri bir muhabbet ortamında masaya yatırmayı amaçlamıştır. Diğer bütün çalıştay katılımcılarının huzurunda gerçekleşen bu özel oturumda, Aleviliğin günümüze taşınmasında belirleyici rolü olan kültür-sanat alanının, çağın bilim ve teknik birikimi ışığında nasıl ele alınabileceği, Alevi toplumuna ve örgütlenmesine ne yönde katkı sunabileceği tartışılmıştır.

Tespit ve Öneriler

- 1) Türkülerden deyişe, şiirden semaha sanat, Aleviliğin varlığı ve temsiliinde merkezi öneme sahiptir. Aleviliği bugüne taşıyan kültür-sanat birikimini geleceğe aktarmak, Alevilerin ve Alevi örgütlerinin aslî sorumluluklarından biri olarak kabul edilmelidir.
- 2) Alevi edebiyatı ve müziği, felsefesi derin ve köklü bir kültürel hazine değerindedir. Aleviler, inanç ve kültürlerinin böyle bir hazine üzerinde yükseldiğinin farkında olmalıdır. Bu sanat-kültür bilgi ve hazinesinin derlenmesi, kayda alınması, arşivlenmesi, kültürün aktarımı için hayati önemdedir. Alevi örgütlerine bu tür araştırma ve çalışmaların yürütülmesinde büyük görev düşmektedir.
- 3) Alevi hareketinin ve örgütlenmesinin kültürel hafızasını da yansıtan görseller, temsiller, semboller üzerinde çağın teknik imkânlarını da kullanarak çalışmalar yürütmek elzemdir. Alevi mekânlarının, kutsal sembollerinin, yayınlarının, sanat birikiminin dijital ortama aktarılması, arşivlenmesi; temel mitlere, sembollere ve temsillere ilişkin görsellerin gözden geçirilmesi ve güncel görsel tasarım imkânlarıyla yenilenmesi; ziyaret yerleri başta olmak üzere kutsal yer/mekân ağının haritalanması yapılması gereken işlerdendir.
- 4) Geçtiğimiz yüzyıla kadar “halk şiiri” ya da “tekke edebiyatı” bağlamında ele alınsa da bir Alevi sanatından söz edilebilmektedir. Günümüzde “bağlama” halen Aleviliğin sembollerindendir; ancak Alevilerin bireysel olarak kültür ve sanatla ilgisi ve bu alanlarda ürün vermeleri bir tarafa, türkü/deyiş icrası dışında edebiyattan sinemaya, fotoğraftan plastik sanatlara bir “modern Alevi sanatı” kavramından bahsetmek güçtür. Bunun oluşumu ve gelişimi için şartlar ve imkânlar üzerinde düşünülmelidir.
- 5) Alevi örgütlerinin müzik, semah, resim kursu gibi etkinliklerin yanı sıra Alevilerin kültür-sanat alanındaki görünürlüğünü ve temsiliini güçlendirmeye dönük daha kapsamlı adımlar atması beklenir. Örgütlerde etkin kültür-sanat birimleri kurulması, bu alandaki çalışmaların desteklenmesine ve kültür-sanat üretiminin teşvikine dönük fonlar oluşturulması, (fotoğraf, belgesel, plastik sanatlar vb. alanlara yayılacak şekilde) farklı sanat kollarına ilgili üyeler için atölyeler ve yarışmalar düzenlenmesi gibi somut öneriler bu bahiste hızla gündeme alınabilir.
- 6) Alevi dili, edebiyatı ve sanatı hep “gönül birliği” ilkesi üzerinde biçimlenmiştir. Farklı coğrafyalarda, farklı sürekliler içinde, farklı dil ve ağızlarda söze gelse de Alevilerin edebi, erkânı, yolu ve muhabbeti bir ortak “Alevi dili” altında buluşmuştur. Bu edebi, felsefi ve beşeri birikim, bugünün Alevi örgütlenmesine de örnek olacak mahiyettedir. Alevi örgütlenmesi de kendi içindeki bütün farklılıkları bir zenginlik bilerek bir ortak Alevi dilinde, bir ortak Alevi sözünde buluşmanın yollarını aramalıdır.

Katılımcılar: Dertli Divani, Erdal Erzincan, Rıza Oylum, Zeynep Oktay

Açılış Konuşması: Veliyeddin Hürrem Ulusoy ve Hacı Bektaş Dergâhı adına H. Sinan Ulusoy
Moderatör: Şükrü Aslan

Bağlam: “Alevilerin Örgütlenme Manzarası: Sorunlar, İmkânlar ve Arayışlar” konulu çalıştaya, ulaşılabilen tüm Alevi örgütleri/kurumları davet edilmiş ve bunların büyük bölümü katılmış olmakla birlikte, sınırlı katılımcıyla, kapalı masa oturumları biçiminde gerçekleşen ilk gün oturumlarına davet edilememiş ve/veya katılamamış bir kesimin kalmış olması kaçınılmazdır. Konu üzerine değerli tespit ve önerilerin çıkması ihtimali dikkate alınarak etkinliğin ikinci günü, Alevi toplumu, hareketi ve örgütlenmesini dert edinen, bu alanlarda fikir yürüten bütün bireylere açık bir “Forum” ayrılmıştır. Forumda “açık kürsü” anlayışı benimsenip katılımcı sayısına göre mümkün olan en geniş şekilde düşünce ve önerilerin ifade edilmesine imkân sağlanmıştır. Kurumları ya da kendileri adına 22 kişinin söz alarak düşüncelerini paylaştığı forum, çalıştayın masa oturumlarını tamamlayan bir rol üstlenmiş, böylece Alevi örgütlülüğüne dair tespit ve önerilere daha geniş bir kesimin katılımı sağlanmıştır. Forum konuşmalarının bazılarında, Alevi örgütlenmesinden çok kurumların ihtiyaçları, Alevilerin ekolojik alana ilgileri ya da ilgisizlikleri, Alevilerin tarihi, siyasal sorunlarda Alevilerin tutumları gibi konulara dair görüşler dile getirilmiştir. Aşağıda, forumda ifade edilen görüş ve önerilerden, çalıştayın temasına uygun olanlar seçilerek özetlenmiştir.

Tespit ve Öneriler

- 1) Bu çalıştayın şimdiye kadarki deneyimlere göre en güçlü yanı akademi ile Alevi kurumlarının geniş bir zeminde buluşmasına imkan sunmasıdır. Bununla birlikte çalıştay sonrası sürecin ve alınan kararların sağlıklı bir yolda ilerlemesi için özellikle bugüne kadar başarılı olunamamış çalışmalar tespit edilerek önceki tüm deneyimlerden yararlanmalıdır.
- 2) Alevilerin, dernekler biçiminde örgütlenmesi bugün artık bir krize dönüşmüş durumdadır. Bu nedenle buradan çıkış yollarına odaklanmak gerekmektedir. En başta kurumlarda başkanlık için azami süreler belirlenmelidir. Bir kişi bir tür süresiz başkanlık yapmamalıdır.
- 3) Alevi kurumlarının, kültür sanat kurumlarının işlevlerini de üstlenecek şekilde faaliyet yürütmeleri ve mekânsal formların buna göre düzenlenmesi gerekmektedir.
- 4) Alevi kurumsal geleneğinin odağında “ocaklar” vardır ve bugünkü örgütlenme bir ölçüde ocakların tasfiyesine doğru ilerlemektedir. Ocakların, geleneğin inşasında daha belirgin bir yerde olmaları gerekir.
- 5) Alevi kurumlarının Trakya ve Karadeniz’de örgütlenmek için özel bir çaba sarf etmesi gerekir. Çünkü bu bölgelerde, genellikle kurumların amacı dışında, sistemin müdahil olduğu bir Alevilik inşa edilmektedir.
- 6) Alevi örgütlerin sadece “talep siyaseti” izlemeleri kendi başına bir sorundur. Eşit vatandaşlık dahi sadece bir “talep siyaseti” olarak Alevilerin gündemindedir. Böyle olunca her parti kendi Alevisini inşa edebilmektedir. Buradan çıkmak gerekir.
- 7) Alevi örgütleri-kurumları 35 yılda çok iş yapmış, çok önemli bir aşamaya gelmişlerdir. Ama birleşme ya da birlikte hareket etme tecrübeleri başarısız olmuştur. Bunun nedenlerini incelerken devletin bu alana müdahalesini de mutlaka dikkate almak gerekir. Bu açıdan bugünkü çalışma hem şimdiye kadarki deneyimlerin neden başarısız olduğuna hem de devletin Alevi geleneğine müdahalesine odaklanmalıdır.
- 8) Alevi Temsilciler Meclisi örgütlenebilir ve bunun –eğitim, hukuk vb. alanlarda- alt meclisleri de kurulabilir.
- 9) Aleviler artık siyasal mücadeleyi de gündemlerine almalıdırlar. Kendi ütopyalarını merkeze koyacakları bir anlayış inşa etmelidirler.

- 10) Diyanet İşleri Başkanlığı'nın var ve böyle güçlü olduğu bir ülkede inanç bakımından "eşit yurttaşlık" beklenmez. Bu nedenle itirazları buradan geliştirmek gerekir. Zorunlu din dersleri bu ülkenin en önemli sorunlarından biridir ve mutlaka kaldırılmalıdır.
- 11) Alevi kurumları, (Tahtacılar, Çepniler, Arap Aleviler, Abdallar, Roman Aleviler vb.) tüm Alevi topluluklara odaklanmalı, Alevi örgütlenmesinin kapsamı bu topluluklar çapında genişletilmelidir. Çatı örgütlenmesinde mutlaka bu toplulukların örgütleri/temsilcileri de yer almalıdır.
- 12) Tüm Türkiye'de Alevilerin yaşadıkları köyler ve demografileri tek tek tespit edilmelidir. Türkiye'nin farklı yörelerinde bulunan ve Alevi inancıyla ilgili olan tarihi mekânlar ve dergâhlar tek tek tespit edilmeli, bakım ve onarımı için bir çalışma yapılmalıdır. Bu konularda büyük bilgi eksiklikleri bulunmaktadır.

Katılımcılar: Abbas Karakaya, Derviş Cem Çiçek, Erdal Kadev, H. Sinan Ulusoy, Hasan Gülüm, Haydar Güleç, Haydar Gözüaçık, Hüseyin Kelleci, İbrahim Karakaya, Kamil Ateşoğulları, Mehmet Akar, Metin Karışlı, Recai Aksu, Safiye Doğan Ergin, Sefa Arslan, Servet Toptaş, Sevim Yalıncahoğlu, Seydali Gönel, Suna Duman, Şükrü Aslan, Veli Mehmet Karabulut, Yelda Yürekli

EK-2: KURUM BAŞKANLARININ PENCERESİNDEN TÜRKİYE'DE ALEVİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ OTURUMU (MASA 9) KARAR METNİ

MASA 9 / ÖRGÜTLER TOPLANTISI

"Alevilerin Örgütlenme Manzarası Çalıştayı" kapsamında bir araya gelen Alevi kurumlarının Genel Başkanları toplanarak aşağıdaki sonuç raporunu oy birliği ile karar altına almışlardır.

Necdet Saraç'ın moderatörlüğünde, Hüseyin Kubad'ın rapörtörlüğünde toplantıya katılan Genel Başkanlar şunlardır: Mustafa Aslan / ABF Genel Başkanı, Hüseyin Mat / AABK Eşit Genel Başkanı, Zeynel Abidin Koç / ADFE Genel Başkanı, Zeynel Şahan / AACF Genel Başkanı, Ercan Geçmez / HBVAKV Genel Başkanı, Seher Şengünlü Yılmaz / AKD Başkanı, Cuma Erçe / PSAKD Genel Başkanı, Avrupa Arap Alevileri Federasyonu / İkinci Başkanı Hasan Gökyıldız.

BÜYÜK ALEVİ KURULTAYI TOPLANİYOR

1980'lerin sonundan itibaren Türkiye'de ve yurtdışında demekler, federasyonlar, konfederasyonlar şeklinde örgütlenen Alevi kurumları Alevilerin temsiliyeti ve hak mücadelesinde çok önemli bir rol oynamışlardır.

Örgütlenmede yaklaşık 40 yılı geride bırakan Alevi örgütlenmesi 21. Yüzyılın ilk çeyreği geride kalırken "yol bir süre bin bir" yaklaşımına uygun olarak hem inancına hem de günün koşullarına göre yeniden yapılanması artık kaçınılmazdır.

Bu tespite uygun olarak Alevi kurumlarının Genel Başkanlarından oluşan Çalışma Grubu, bütün Alevi kurumlarını, konfederasyonlarını, federasyonlarını, demeklerini ve vakıflarını temsil kabiliyeti güçlü ve etkili büyük bir merkeze dönüştürmek için "Alevi Bektaşî Temsilciler Meclisi" adı altında yeni bir oluşum yapmayı benimsemişlerdir.

İktidar blokunun kendisine göre bir Alevi yapılanması yaratmaya çalıştığı bir ortamda Alevi inancını, geleneğini ve kültürünü temsil eden Alevi kurumlarının temsili ve eşit yurttaşlık temelinde hak mücadeleleri düne göre daha da önemli bir hale gelmiştir.

Alevi sorunu diye ifade edilen sorunun asıl olarak bir siyasal anlayış sorunu olduğunu bilen Alevi kurumları olarak "Alevi Bektaşî Temsilciler Medisi"ni oluşturmak, Türkiye başta olmak üzere, dünyanın dört bir yanındaki Alevi örgütlerinin, inanç temsilcilerinin, sanatçıların, akademisyenlerin katılacağı ve Aralık ayında İstanbul'da "Büyük Alevi Kurultayı" toplamak için çalıştay bileşimine tavsiye kararı almıştır.

"Büyük Alevi Kurultayı"nı toplayarak "Alevi Bektaşî Temsilciler Medisi"ni kurmak için gerekli hukuki ve teknik çalışmayı yapmak üzere bu çağrıyla yapan kurum temsilcileri başta olmak üzere, hukukçulardan, akademisyenlerden oluşan bir "Hazırlık Heyeti" kurmayı da benimsemiştir.

Mustafa Aslan / ABF Genel Başkanı,

Hüseyin Mat / AABK Eşit Genel Başkanı,

Zeynel Abidin Koç / ADFE Genel Başkanı,

Zeynel Şahan / AACF Genel Başkanı,

Ercan Geçmez / HBVAKV Genel Başkanı,

Seher Şengünlü Yılmaz / AKD Başkanı,

Cuma Erçe / PSAKD Genel Başkanı,

Avrupa Arap Alevileri Federasyonu / İkinci Başkanı Hasan Gökyıldız.

DÜZENLEYİCİ KURUMLAR

AKADEMİK DÜZENLEME KURULU

Dr. Fikriye Yücesoy, Bağımsız Akademisyen, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler/Sosyoloji
Dr. Gözde Orhan, Altınbaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Bölümü
Doç. Dr. Mehmet Ertan, Düzce Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Doç. Dr. Cemal Salman, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Prof. Dr. Şükrü Aslan, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji

KATILAN/TEMSİL EDİLEN ALEVİ ÖRGÜTLERİ

Adana Teberler Derneği
Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF)
Alevi Düşünce Ocağı (ADO)
Alevi Kültür Dernekleri (AKD)
Anadolu Abdalları Ortak Platformu/İstanbul
Anadolu Alevi Canlar Federasyonu (AACF)
Antalya Tahtacılar Derneği
Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK)
Avrupa Arap Alevileri Federasyonu (AAAF)
Baba Mansur Ocağı Vakfı
Demokratik Alevi Dernekleri (DAD)
Ege Tahtacı Kültür Dernekleri
Erikli Baba Eğitim ve Kültür Vakfı

Garip Dede Dergâhı Vakfı (GADEV)
Gaziantep Abdallar Yar. ve Kültür Derneği
Gaziantep Çepnileri Derneği
Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı (HBVAKV)
Hacı Bektaş Veli Dergâhı
Karaağaç Bektaşî Dergâhı
Karacaahmet Sultan Dergâhı
Kartal Cemevi Vakfı
Pir Sultan Abdal Kültür Dernekleri (PSAKD)
Sarığazi Cemevi
Şahkulu Sultan Dergâhı
Türkiye Alevi Federasyonu (ADFE)
17+ Alevi Kadınlar
Yalıncağ Sultan Alevi Kültür Derneği